

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ÅRSSKRIFT

**Borupris' Venner
2004**

Redigeret af
Hans Jørgen Heegaard
og
Bertel Hansen

FUGLEBJERG 2004

ÅRSSKRIFT

Borupris' Venner 2004

Redigeret af
Hans Jørgen Heegaard
og
Bertel Hansen

FUGLEBJERG 2004

Dette årsskrift er udgivet med støtte fra Fuglebjerg Kommune og vort medlem P.H. Sørensen, Slagelse.

Foreningen "Borupris' Venner" har hjemsted i Fuglebjerg kommune. Foreningen, der afløste "Institutionen Borupris' Venner", blev stiftet 17. maj 1990, og har til formål med udgangspunkt i middelalderlandsbyen Borup i Borupris og tilgrænsende områder i Fuglebjerg kommune at bidrage til fortsat undersøgelse af og udbredelse af kendskabet til samvirket mellem mennesket og dets omgivende natur gennem tiderne.

Vignetten på titelbladet, der er tegnet af professor, dr. phil. Axel Steensberg, viser, hvordan man opvarmede stenene på et bål over kogegruben, inden kødet blev lagt i. Årsskriftet er trykt i 200 eksemplarer.

Trykt hos Møns Bogtrykkeri

FORORD

Foreningen har, i store træk, til formål at beskrive og dermed udbrede, kendskabet til det sammenvirke der til alle tider er og har været mellem mennesker og det omgivne samfund, fortrinsvis i Fuglebjerg kommune.

Derfor skal foreningens bestyrelse stræbe efter, at foreningens virke og årsskriftets indhold, indeholder historiske kulturelle aktiviteter der mere eller mindre har forbindelse til det område, hvor til hele startede: Borup Ris.

Dermed er ikke sagt, at man ikke kan omtale historiske aktiviteter der har deres oprindelse udenfor kommunen, men der skal stræbes efter, at disse har relation til ovennævnte område.

Igen i år indeholder foreningens årsskrift en større artikel, og dermed flere sider, end det hidtil har været tilfældet.

Hovedartiklen omhandler igen i år om kirker i kommunen, i dette tilfælde er det inventaret, nærmere bestemt udsmykningen på dette, nemlig det historiske område der kaldes for heraldik, det vil sige læren om våbenskjolde.

Det er ganske vist et lidt specielt emne, men disse våbenskjolde kan ses i mange sammenhænge, derfor denne lille omtale i årsskriftet, bl.a. også fordi nogle af de omtalte slægter har rødder i vort område der går helt tilbage til tiden for Borup Ris' blomstring.

Februar 2004

H. J. Heegaard

Våbenskjolde i kirker.

af Hans Jørgen Heegaard

Introduktion:

I vore kirker i Fuglebjerg kommune, og i mange andre kirker i Danmark, samt på/i officielle bygninger, slotte, gamle huse og utalrige andre steder, kan man meget ofte iagttage en udsmykning, hvor det ikke er umiddelbart forståeligt, hvorfor den har fået en så fornem placering, som det meget ofte er tilfældet. Man kan måske også undre sig over, hvad der er det egentlige formål med udsmykningen, udover at glorificere giveren.

Udsmykningen skal opfattes som en slags accept, en bekræftelse eller underskrift, på en persons udførte håndværk, en kunstners arbejde, eller hvad meget ofte er tilfældet, den offervilje en person har udvist.

Det drejer sig her om at forstå de såkaldte våbenskjolde og bomærker, der ofte kan ses fastgjorte, malede eller indridsede på det inventar, genstande, billeder eller andre former for udsmykning der kan findes i ovennævnte bygninger, ikke mindst i de danske kirker.

Man kan ved hjælp af denne udsmykning identificere en slægt, og den person, eller de personer, der har udført det pågældende arbejde, har ejet den pågældende bygning, eller har bekostet den udførte udsmykning, hvilket som oftest var tilfældet.

I denne artikel vil der kun være våbenskjoldene der bliver omtalt, bomærkerne omtale må vente til en anden artikel.

Slægts-identifikationen kan foretages ud fra våbnets indhold og opbygning. Indholdet af skjoldet og hjelmtegnet vil angive, hvilken slægt vedkommende person har tilhørt, og ved hjælp af den kunstneriske stil på skjold, hjelm m.v., kan man konstatere, i hvilken tidsperiode den/de pågældende våbenskjolde er udført.

Herfra er der ikke langt til, ved hjælp af heraldiske opslagsbøger, at konstatere hvilken slægt og/eller person det i den givne situation drejer sig om.

Læren om våbenmærker bliver kaldt heraldik, det er det videnskabelige navn og dertil en fællesbetegnelse for våbenkunst og våbenteori, og det betyder, kort fortalt, læren om våbenmærker og den kunstneriske udførelse af disse.

Heraldikken opstod i løbet af det 12. årh. og det ældst bevarede eksempel på brug af et våbenskjold i Danmark er fra 1190, og det tilhørte Knud IV. Det første våbenskjold man kender er engelsk fra 1127.

Årsagen til, at disse heraldiske mærker opstod, var at man ved deres hjælp skulle kunne genkende en person, altså hvilken slægt vedkommende tilhørte. Det var ellers ikke muligt at identificere personen, der gemte sig bag den rustning vedkommende var iklædt, og som dækkede ham fra top til tå.

Ligeledes blev våbenmærket brugt i signeter, som blev anvendt ved besegling af dokumenter, i stedet for underskrift. Det skete ofte, hvis personen ikke kunne skrive sit navn, og det var tilfældet for langt de fleste. Signeten blev dog også brugt sammen med det skrevne navn. Det var ingen kunst at forfalske det skrevne navn, men det var straks sværere, hvis vedkommendes våbenskjold tillige var givet som aftryk i voks.

Et seglaftryk havde en meget stor juridisk betydning, det skrevne navns juridiske betydning var væsentlig mindre. Dette indebar, at signeten blev betragtet som en personlig ejendom og den skulle derfor ved ejerens død, destrueres og følge ejeren i kisten. Udelukkende for at forebygge eventuelle falsknerier.

Med et våbenskjold var man også i stand til bedre at skelne mellem forskellige personer med det samme navn, f.eks. var Jens Pedersen nemmere at identificere fra andre personer af samme navn, når bare han brugte et våbenskjold, man behøvede ikke skriftkundskab for at kunne se, hvilken Jens Pedersen der da var tale om.

Våbenmærket blev altså i stor udstrækning brugt ved f.eks. at indgrave det i sølvtoj, på bøger, brændemærke kvæg og redskaber, signere kalkmalerier osv., ligeledes for at markere ejerskabet til en

genstand, en underskrift på et dokument, et arbejde der var blevet udført, m.v., men også i stor udstrækning som en del af et udsmykningselement, hvor det oftest stod for den person der havde bekostet udsmykningen.

Efterhånden blev mærket også et symbol for en slægt, ikke mindst i forbindelse med udviklingen af adelsvæsenet. Her blev det skik og brug, at man ved ophøjelse af en person til et adelsskab tildelte vedkommende et våbenskjold.

Det er dog fejlslagt, hvis man tror, at et våbenskjold er ensbetydende med et adelsskab, det har mildt sagt været en udbredt misforståelse, men også såkaldte borgerlige slægter er i stort antal i besiddelse af et slægtsvåben. For adelige slægter findes der ca. 1.700 våben, medens der for borgerlige slægter findes ikke mindre end 5. - 6.000. Med borgerlige slægter menes der i denne forbindelse alle andre end adelige.

Uanset hvilken af ovennævnte grupper personerne kom fra, var der ikke nødvendigvis nogen forskel på, om det var et adeligt eller et borgerligt våben.

Hvis man tilhører en borgerlig slægt, hvilket som bekendt langt den overvejende del af Danmarks befolkning gør, er det altså ikke usandsynligt, og det kan meget vel tænkes, at der eksisterer et våbenskjold eller bomærke, der tilhører ens slægt.

Ved en blasonering (beskrivelse) af et våbenskjold kan man ofte læse betegnelsen: gammel dansk adel, også kaldet uradel. Med dette udtryk menes en slægt tilhørende den ældste oprindelige adel, hvis tilhørsforhold til adelsstanden ikke nødvendigvis er dokumenteret med adelsbreve eller patenter, deres våbenret og adelsskab er derimod grundet på hævde. Dette er meget ofte tilfældet med den oprindelige danske og udenlandske adel, hvis aner og brug af et bestemt våbenskjold kan føres tilbage til før år 1400.

I den forbindelse skal også altid huskes: at det ikke er et våbenskjold der adler en person, det er personen der adler et våbenskjold.

Efterfølgende behandler skematisk den grundlæggende viden med hensyn til dansk heraldik og dens væsen. En yderligere indsigt i heraldikken kræver en langt mere dybtgående artikel, end det er muligt

at bringe i dette årsskrift, derfor denne korte introduktion til heraldikken.

Våbenopbygning:

Udover selve våbenbilledet er skjoldets form og dets udførelse et af de vigtigste elementer i et våbenskjold, hvis man skal foretage en tidsfæstelse, eller mere rigtigt, fastlægge i hvilken tidsperiode våbenskjoldet er udført.

Hovedbestanddelen af et våbenskjold er altså skjoldet med dets figurer, uden dette kan et våbenskjold som sådan ikke tænkes, hvorimod de andre dele af våbnet, som f.eks. hjelmen, hjelmtegn, skjoldholdere, osv., normalt kun har en kunstnerisk funktion, uden at være integrerede dele af våbenskjoldet og kan som følge heraf undværes.

Skjoldets form har gennem tiderne naturligt nok skiftet stil, afhængig af dets anvendelse og den pågældende tids kunstneriske luner og skiftende stilretninger, sommetider så meget at det ganske kunne tabe sin oprindelige form.

De tre mest almindelige skjoldformer, og de der bliver mest brugt ved gengivelse af et våbenskjold er vist efterfølgende:

I våbenkunstens første periode – i slutningen af det 12. årh. og i begyndelsen af det 13. årh. – var den gængse form det tresidede aflange skjold med afrundede sider, overrand og hjørner, det var hvælvet, således at det halvvejs omsluttede legemet og blev fortrinsvis brugt, når man kæmpede til fods. Blev det brugt af ryttere var det lidt mindre (fig. 1).

I midten af det 13. årh. er overranden blevet lige eller meget svag buet, og hjørnerne er ikke mere afrundede, nedadtil er det tilspidset. Denne skjoldform blev kaldt den ”normanniske” og den holder sig med ganske små afvigelser her i Danmark til det 15. årh.’s begyndelse (fig. 2), hvor det dog mod slutningen af det 14. årh. blev lidt mindre (fig. 3), men stadig i den samme grundform som fig. 2.

I det 15. årh. kommer der som afløser et skjold, som oftest er at se i de danske kirker, det er med rette sider og lige overrand samt en halvkreds forment underrand, det bliver kaldt det ”sengotiske” (fig. 4.).

I renæssancen, i Danmark fra sidst i 1500-tallet, blev skjoldene ikke båret af krigerne mere og de fjernede sig derfor langt fra heraldikkens oprindelige væsen på den måde, at de blev forsynet med vilkårlige former, som i hvert enkelt tilfælde i større eller mindre grad blev bestemt af den enkelte kunstners lune (fig. 5), men alt dette er dog ikke noget imod det 17. og 18. årh.'s våbenskjolde i barok- og rokokostil, der må betegnes, og med rette, som heraldikkens absolutte forfald.

Senere, i slutningen af det 17. årh., fremkom der et skjold der næsten var helt firkantet, hvor den nederste rand dannede en klamme, og siderne samt overranden var lige, det bliver kaldt det "franske" (fig. 6).

De tre hovedtyper er det normanniske, som nok er mest brugt i Danmark (fig. 2 og 3), derefter det sengotiske (fig. 4), og så det franske (fig. 6).

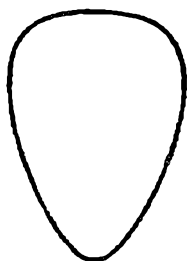

Fig. 1

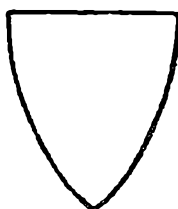

Fig. 2

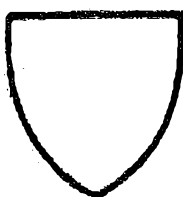

Fig. 3

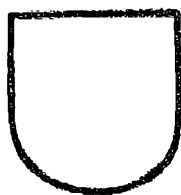

Fig. 4

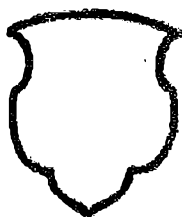

Fig. 5

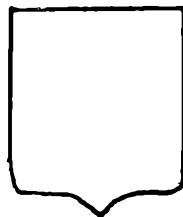

Fig. 6

Skjoldets inddeling:

Skjoldets inddeling og symboler har stor heraldisk betydning. Det vigtigste felt, hvis skjoldet er lodret delt, er det i øverste højre hjørne, set fra bærerens side, eller hvis det er vandret delt det øverste felt, da det er det, der er nærmest hjertet, når man tænker sig skjoldet båret på venstre arm. Det skal her bemærkes, at når der tales om heraldisk højre og venstre, skal det opfattes således, at det er bæreren af skjoldet, og hans placering i forhold til skjoldets felter, der er afgørende for højre og venstre, og ikke beskuerens opfattelse af skjoldet.

De første og ældste skjolde havde altid kun én figur som skjoldmærke. Det var først senere, i 17- og 1800-tallet, man begyndte at opdele skjoldet i flere felter. Derfor vil de fleste våbenskjolde, der kan ses i kirkerne ofte være med én enkelt figur som skjoldmærke, da disse normalt er udført før 1700-tallet.

Man bruger ved beskrivelser at markere de forskellige felter med tal, denne nummerering angiver simpelthen vigtigheden af de enkelte felters skjoldmærker, f.eks. 1. felt. – 2. felt. o.s.v., derefter beskriver man de enkelte felter.

Nogle af de mest almindelige inddelinger er følgende:

Lodret delt (fig. 7), - Vandret delt (fig. 8), - Skrådelt fra venstre (heraldisk) (fig. 9),

Skrådelt fra højre (heraldisk) (fig. 10). - 2 gange lodret delt (kaldet en pæl) (fig. 11),

2 gange vandret delt (kaldet en bjælke) (fig. 12), - Skråt firdelt (fig. 13),

Vandret delt, 1. felt lodret delt (fig. 14), - Vandret delt, 2. felt lodret delt (fig. 15),

Lodret delt, 2. felt vandret delt (fig. 16), - Firdelt (fig. 17).- Firdelt med midterskjold (fig. 18).

Således kan man faktisk fortsætte, det er kun skjoldets størrelse der giver en begrænsning, men klarheden i våbenskjoldet går ofte tabt, hvis der er for mange felter.

Tallene i felterne markerer den rækkefølge våbnet skal beskrives, hvor feltet med nummer 1 markerer det vigtigste felt.

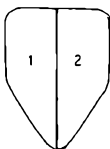

Fig. 7

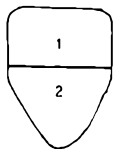

Fig. 8

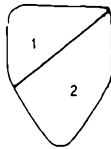

Fig. 9

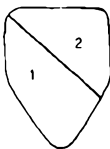

Fig. 10

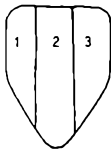

Fig. 11

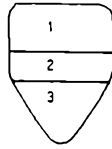

Fig. 12

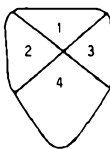

Fig. 13

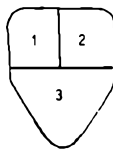

Fig. 14

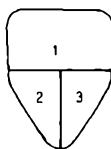

Fig. 15

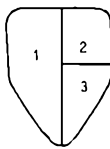

Fig. 16

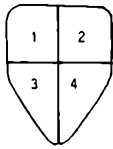

Fig. 17

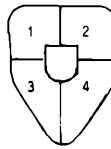

Fig. 18

Hjelme:

Lige som man har forskellige skjoldformer, har man også brugt forskellige former for hjelme, de tre vigtigste i denne forbindelse er: Tøndehjelmen der blev brugt i det 12. og 13. årh. Det var en hjelm der kun dækkede hovedet, og lod halsen udækket. Den er svagt hvælvet foroven. I begyndelsen af det 14. årh. blev den større og dækkede nu også halsen, således at den hvilede på skuldrene og blev fastgjort til bærerens harnisk med en kæde der blev trukket igennem en lille korsformet åbning i venstre side. Åbningerne for synet var vandrette aflange åbninger forsynede med messingbånd. Forneden var hjelmen forsynet med små huller, der skulle gøre det lettere at trække vejret. Det var en klodset og uhåndterlig hjelm, og den må have været meget ubehagelig for bæreren at have på, desuden var den ikke videre solidt fastgjort til harnikken (fig. 19)

Stikhjelmen, som er den næste hovedtype, blev forberedt ved hjælp af overgangsformer som er uden betydning i denne sammenhæng. Hjelmen var færdig udviklet i det 15. årh. Hjelmen havde en form der svarede nogenlunde til hovedet og halsen, hvilket allerede var en stor forbedring. Øverste del var afrundet, og nederste del var indsnævret fortil og spidset op til en skarp kant. Hjelmen dækkede også en del af bryst og ryg og var fastgjort med remme og spænder til harnikken. Mellem øverste runding og nederste skarpe kant fandtes åbningen for synet, og den nederste del kunne åbnes. Hjelmen blev brugt meget under turneringer, og en af grundene til dette var, at lansen prellede af på den nederste skarpe kant. (fig. 20). Tøndehjelmen og stikhjelmen kaldes lukkede hjelme, og for den sidstnævntes vedkommende blev den fra omkring det 16. årh. betragtet som en "borgerlig" hjelm, men dog ikke mere, end at den også blev ført af adelen, den bliver dog i nutiden betragtet som den hjelm, man bruger på borgerlige våbenskjolde.

Trallehjelmen finder man allerede i det 15. årh.'s første halvdel. Denne hjelm er i endnu højere grad end stikhjelmen dannet efter hovedets form. Synsspalten er bredere end i de foregående hjelme og er beskyttet ved hjælp af tværbøjler, der kaldes "traller", de er enten fastnittede foroven og forneden eller dannet ved indsnit i hjelmen,

samtidig var de ofte forstærket med en tværstang, hvis synsåbningen var særlig stor. Halspartiet er rundt uden nogen form for skarpe kanter som ved stikhjelmen. Den benævnes som en åben hjelm og blev mest benyttet ved turneringer. Trallehjelmten steg efterhånden i anseelse, som den adelige og den fri mands hjelm, og fra det 16. årh. kan hjelmen betragtes som fortrinsvis forbeholdt de adelige, hvad der dog ikke forhindrede borgerlige i at bruge den også. (fig. 21). Man ser ofte trallehjelmten forsynet med en lille medaljon hængende om halsen i en kæde eller et bånd, det var oprindeligt et ærestegn eller et kendemærke for et særligt turnér-selskab.

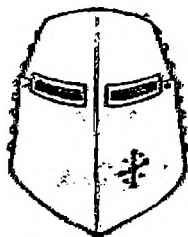

Fig. 19

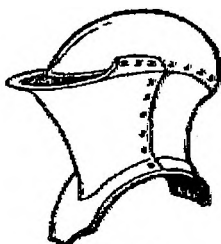

Fig. 20

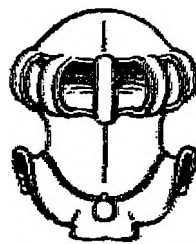

Fig. 21

Hjelmtegnet.

Er en figur der er anbragt på hjelmen. Dette tegn hører med til våbenskjoldet og står i nøje forhold til dette, ofte er figuren taget fra en del af skjoldets udsmykning. Hjelmtegnet deles op i tre grove grupper: én hvor der ikke er nogen forbindelse med skjoldets figurer, én hvor det er en slags hjælpefigur for skjoldets figurer, og en hvor det er en af skjoldets figurer eller dele heraf.

Hjelmtegnet var fastgjort til hjelmen ved hjælp af nitter og/eller andre fastgørelsesmidler, som f.eks. remme, disse fastgørelsesmidler var dog ikke særlig solide, og hjelmtegnet faldt da også hurtigt af hjelmen under en kamp.

På hjelmene er der næsten altid gengivet en hjelmkrans. Dette er en vulst, nogle tøjpølser, der er flettet sammen, og hvor farverne er en gengivelse af hjelmklædets farver. Denne vulst anbringes øverst på

hjelmen, og har udelukkende det formål at skjule den mekaniske overgang mellem hjelmen og hjelmtegnet (fig. 22).

Hjelmtegnets betydning skal/kan opfattes på to måder, som en del af en iagttagers genkendelse og dermed en identifikation af personen, men især som en del af den kunstneriske udførelse af hele våbenskjoldet.

Mange hjelmtegn muliggør også en mere nøjagtig identifikation af et våbenskjold, og i mange tilfælde også den eneste mulighed for identifikation, hvis flere våbenskjoldes figurer skulle ligne hinanden for meget, hvilket ofte kunne hænde.

Et af de mest benyttede hjelmtegn er de såkaldte "Vesselhorn" (fig. 22), enten vist alene på hjelmen, eller i forbindelse med andre våbenmærker. Oprindeligt var det en betegnelse for oksens horn, men er nu en heraldisk betegnelse.

Fig. 22.

Hjelmklædet.

Er et over hjelmen hængende lille tøjstykke som havde flere formål, hvoraf den vigtigste var at yde beskyttelse for regn, støv, kulde og sol, senere også det formål at skjule den mekaniske forbindelse mellem hjelm og hjelmtegn, samt senere ikke mindst, som en prydding i al almindelighed. Klædet bliver i løbet af det 14. årh. en uundværlig del af det fuldstændige våbenskjold. Hjelmklædet blev i begyndelsen

ofte gengivet som de remme og bånd der blev brugt til fastgørelse af hjelmen til harnisken. Den ældste form var enkelt fremstillet og gengivet i naturtro udførelse, senere blev det klippet ud i spidser og bladagtige tunger, og i løbet af det 15. årh. blev det yderligere ornamentalt udviklet, så det mistede sin oprindelige karakter. I løbet af det 16. årh. blev hjelmklædet forsynet med acantus motiver som omgav hele skjoldet.

Oprindelig var klædet ensfarvet, men det blev hurtigt forsynet med hovedfarverne fra skjoldet, og altid i de såkaldte heraldiske farver. Som regel er klædets udvendige side forsynet med en farve, medens den indvendige er metalfarvet (se under farver).

Rent dekorativt er hjelmklædet yderst virkningsfuldt, da det giver kunstneren eller den heraldiske tegner lejlighed til at lægge opfindsomhed og fantasi for dagen, således kan man få en smuk og virkningsfuld ramme om selve våbenskjoldet, ikke mindst når det tages i betragtning, at den kunstneriske udførelse af resten af våbenskjoldet er underlagt ret strenge regler.

Skjoldmærker:

Indholdet af skjoldet er det vigtigste ved et våbenskjold. De kan opdeles i to grupper, almindelige figurer og heraldiske figurer. Almindelige figurer omfatter i realiteten alt mellem himmel og jord, det gælder både kunstige og forarbejdede genstande, fantasivæsner, samt genstande fra naturen i alle afskygninger. Derved gives der utallige muligheder for ved et valg af et skjoldmærke at ramme netop det mærke, som ejeren ønsker.

Ved udførelsen af det valgte mærke for en slægt, er det vigtigt, at udførelsen ikke bliver gengivet i en naturaliseret form, men kun i en stiliseret. Det gælder om ved en gengivelse af en skjoldmærke figur, at denne kun indeholder de elementer der er karakteristiske for den pågældende skjoldfigur, altså ingen detaljer, da disse for beskueren kun slører opfattelsen af det pågældende skjoldmærke. Eksempelvis vil en ørn som skjoldmærke have tydeligt markerede kløer og næb, og en blomst tydeligt markerede kronblade.

Den anden gruppe, som har betegnelsen heraldiske figurer, omfatter de figurer der bliver dannet i et skjold, når disse i de enkelte felter belægges med forskellige farver, der er afgrænset ved rette eller krumme linier trukket fra skjoldrand til skjoldrand eller fra skjoldrand til delingslinie. Reglen har dog den undtagelse, at der kan være svævende heraldiske figurer, det er figurer der ikke berører skjoldranden.

Skjoldmærkerne kan dog også meget ofte være en kombination af figurer fra de to hovedgrupper.

Farver:

Indenfor heraldikken bruges der fire farver, rød (r) blå (b), sort (s) og grønt (gr), samt to metalfarver guld (g) og sølv (h), Dertil kommer i et sjældent tilfælde også farven purpur (p). Naturfarve kan forekomme (n), d.v.s. den farve figuren har i virkeligheden.

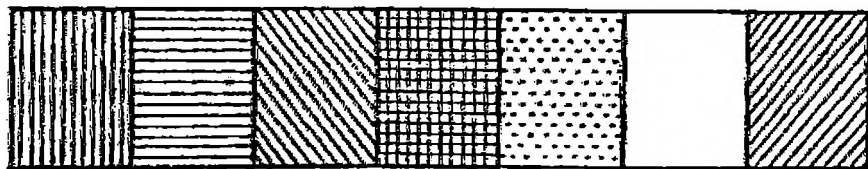
Farverne kaldes under et for tinkturer.

Ved brug af farverne og metallerne er reglen den, at man altid skal have farve på metal eller omvendt, og ikke farve på farve eller metal på metal. Man må have i erindring, at årsagen til heraldikkens fremkomst var den, at man på afstand skulle kunne kende den i rustning fornummede person, derfor er reglerne for farvesætningen, som den er, da det er nemmere at skelne en figur på afstand, hvis den er malet med farve på metal eller omvendt, hvilket bl.a. kan iagttages ved færdselsskilte.

Der findes dog våbengivelser, hvor denne regel er brudt, men de hører til undtagelserne.

De eneste undtagelser for denne regel er, når der bruges naturfarver, de sættes både på farve og metal, eller når en figur er sammensat af både farve og metal, her ser man bort fra, om det er et farve- eller metalfelt den er placeret i.

I det 17. årh. begyndte man at markere farverne og metallerne ved hjælp af skraveringer, således at man ved skjolde der ikke var farvede dog kunne konstatere, hvilken farve det pågældende felt skulle have (fig. 23).

Rød

Blå

Grøn

Sort

Guld

Sølv

Purpur

Fig. 23

Grundregler for udførelse af et våbenskjold:

Ved fremstilling af et våbenskjold er der nogle regler der skal følges, hvis det skal være udført korrekt.

Allerførst skal man huske, at højre og venstre indenfor heraldikken altid skal opfattes ud fra bæreren af skjoldet, man kan i øvrigt tit i våbenbeskrivelser se de latinske betegnelser blive brugt, for højre side – dexter – og for venstre side – sinister.

Figurene i våbnet skal tegnes så enkle som muligt, således at det kun er det karakteristiske der medtages, det skal altså ikke være en naturalistisk tegning, men derimod en stiliseret, sagt på en anden måde, jo større naturalisme figuren har, jo større usikkerhed er der ved en bestemmelse af våbnet. Dermed menes der blot, at en løve skal karakteriseres ved hjælp af klørne og tænderne, resten af figuren er blot stiliseret, det samme gør sig gældende, uanset hvilken figur der bliver brugt som våbenmærke. Martin Luthers våbenmærke var f. eks. en rose, ikke en bestemt rose, men en vilkårlig tegnet rose, der blev fremstillet i stiliseret form.

Blasonering:

Betyder ganske enkelt: "beskrivelse". Denne beskrivelse følger ganske bestemte internationale regler, der er opbygget således, at disse beskrivelser, hvis de er fulgt på den rigtige måde, udelukker de fleste misforståelser, når der skal gengives et våbenskjold.

Farverne kan dog i tidens løb skifte kulør, det gælder i særlig grad farverne guld og sølv, disse bliver meget ofte sorte, også de andre farver kan skifte karakter, således at de vanskeligt kan genkendes,

derfor skal man være opmærksom på, at man ved en opmaling af våbenskjolde, først lader foretage en farveprøve.

Det er ikke få våbenskjolde der i tidens løb er blevet opmalet med de forkerte farver, og derved er det faktisk et forkert våbenskjold, der kan iagttages.

Mange våbenskjolde svarer i afbildning ikke til deres beskrivelse, og som følge heraf kan det meget ofte være vanskeligt at afgøre, hvorledes våbnet skal se ud i virkeligheden, derfor den gode regel, altid at følge beskrivelsen, da det er den der er grundlaget for våbenfremstillingen.

Ved en våbenbeskrivelse følges bestemte regler.

1. Skjoldet med indhold.
2. Hjelmtegn og hjelmklæde.
3. Andet.

Hvis skjoldet er udelt nævnes først hvilken farve dette har, dernæst nævnes farven og antallet af skjoldets figurer.

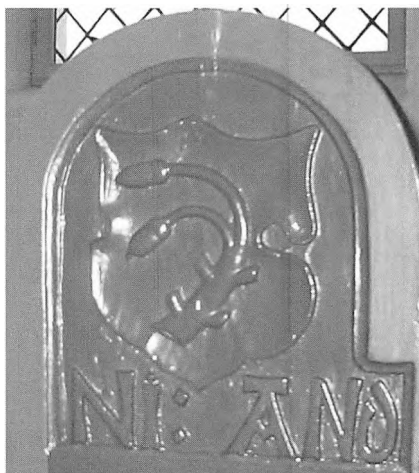
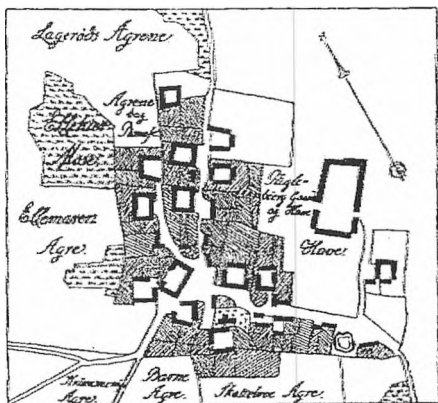
Er skjoldet delt, nævnes delingen først, og man beskriver så hvert enkelt felt, som var det et udelt skjold.

Eksempler på anvendelse af metoden kan læses nedenfor under beskrivelsen af de enkelte våbenskjolde i kirkerne. Derudover kan man ved hjælp af de fotografier der er vist af enkelte våbenskjolde, selv prøve at blasonere et våbenskjold.

Våbenskjoldene i kirkerne blev oftest anvendt ved den mere ”kunstneriske” udførelse af altertavler, prædikestole, ligstene etc., hvor det ses som integreret i den almindelige udsmykning, samtidig er de meget tit også er placeret her for at markere et ejerskab eller slægtsskab, og derudover næsten altid for at markere og fortælle om en person eller slægts store offervillighed og ikke mindst en persons anseelse.

Våbenskjolde i kirkerne:

Fuglebjerg kirke:

Dresselbergs våben på stolecgavl i Fuglebjerg Kirke

Dresselberg: Skjold:

I blått felt én grøn egekvist (eller egestub) med to agern i guld.

Hjelmtegn:

Påsat otte vekselvis blå og grønne påfuglefjer.

Våbenskjold findes på stolecgavl.

Tilhører den sjællandske gamle adel, hvor Henrik Jensen i Lyngby er nævnt i året 1470. Vilhelm Dresselberg er nævnt død i 1620. Våbenskjoldet blev også i 1406 ført af en præst, Hartvig Evertsen der var bosat i Jylland.

Navnet er i det 16. årh. taget efter byen Drøsselbjerg. Findes også i Fyrendal kirke.

Herluf Erikssøns våben på prædikestolen i Fuglebjerg Kirke.

Herluf Erikssøn:

Herluf Erikssøn:

Skjold:

I hvidt (sølv) felt, en rød rose.

Hjelmtegn:

Ingen hjelm, men en svævende ørnevinge.

Våbenskjold findes på prædikestol, gravsten og klokke.

Uægte søn af Erik Walkendorff, Fuglebjerggård.

Herluf Erikssøns våbenskjold indeholder dele fra Walkendorffernes våbenskjold nemlig den røde rose i det hvide felt, ligesom er den svævende ørnevinge, der er brugt som hjelmtegn.

Paslick: Skjold:
Vandret delt. 1. felt i hvidt (sølv), hvori en halv sort ørn med gult (guld) næb er fastgjort på delingen. 2. felt i blå, hvori er anbragt tre røde ruder på række.
Hjelmtegn:
To krydsende gule (guld) årer foran tre påfuglefjer.
Våbenskjold findes på stolegavl.
Slægten er fra Pommern, hvor navnet var Pasewalk, slægten uddøde her i 1627.
Caspar Paslick er nævnt 1557 i Danmark. Tilsyneladende er slægten i Danmark uddød i 1730 med kaptajn Frederik Paslick.
Fuglebjerg kirke ejet i 1578 af slægten Paslick..

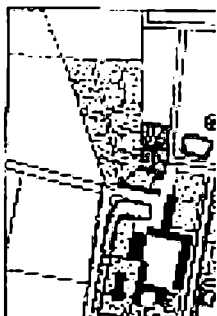
Rud: Skjold:
I blå felt en hvid (sølv) ruder.
Hjelmtegn:
To vesselhorn, tværdelt i hvidt (sølv)/blå og blå/hvidt (sølv), ofte med en hvid (sølv) ruder mellem, eller med en påfuglefjer og hornene besat med hver tre påfuglefjer.
Våbenskjoldet findes på stolegavl.
Gammel sjællandsk slægt, hvor Thomes Rud er nævnt i 1302, og Niels Jacobsen Rud er nævnt i 1358. Slægten uddøde 1647 med Borkart Rud til Otterslev og Sæbygaard.
Findes også i Fyrendal, Førsløv og Gunderslev kirker.

Ukendt: Skjold:
Rundt med stiliserede liljestængel og -blomster. Farver ukendte.
Hjelmtegn:
Intet (initialer I. A.)
Våbenskjold findes på prædikestol og gravsten.

Sandsynligvis er det Herluf Erikssøn's hustru bomærke, da dette befinder sig på prædikestolen sammen med Herluf Erikssøns våbenskjold.

Herluf Erikssøns hustru var åbenbart ikke af adelig slægt, derfor et bomærke. Navn og herkomst på hustruen kendes ikke.

Fyrendal kirke:

Banner:

Skjold:

Skrådelt fra sinister (venstre). 1. felt i hvidt (sølv), 2. felt i rødt.

Hjelmtegn:

Tretten røde palisader, hvorpå tretten vekselvis røde og hvide (sølv) bannere er påsat.

Våbenskjold findes på degnestol og epitafium.

Slægten tilhørte den gamle jyske adel. Førte i det 14 – 15. årh. navnet Brune og tog først slægtsnavnet Banner i det 16. årh.

Erik Nielsen Brune, rigsmarsk er nævnt i 1340. En linje tog i 1400-tallet navn efter slægten Høg, Høeg og nu Høegh.

Bille:

Skjold:

Lodret delt. 1. felt tre (oprindeligt fire) gange vandret-delt af rødt og hvidt. 2. felt det samme som 1. felt, dog forskudt.

Hjelmtegn:

To vesselhorn, vandret delt som skjoldet, senere besat med en lodret stående påfuglefjer, og hvert vesselhorn besat med fire påfuglefjer.

Våbenskjold findes på gravsten og epitafium.

Slægten tilhører den gamle sjællandske adel. En linie af slægten førte i 1300- og 1400-tallet navnet Lykke.

Slægten er nævnt 1. gang i 1316, hvor den første kendte mand i slægten hed Bent Bille.

Findes også i Førlev kirke.

Brahe:

Skjold:

I hvidt (sølv) felt en sort pæl.

Hjelmtegn:

To sorte vesselhorn med en hvid (sølv) bjælke, ofte besat med fire påfuglefjer, og i nyere tid tillige med en fjer mellem hornene.

Våbenskjold findes på epitafium.

Tilhører den gamle danske adel, oprindelig hjemhørende i Skåne og Halland.

Peder Brahe er nævnt i 1364. Slægten uddøde med Preben Brahe til Hvedholm og Damsbo i 1786. Slægtens navn er dog bevaret, gennem en kvindelinie, i navnet Bille-Brahe.

Diede:

Skjold:

Firdelt. 1. og 4. felt i rødt. 2. og 3. felt i hvidt (sølv).

Hjelmtegn:

En sort hat med hvid (sølv) skygge og hvid (sølv) strudsefjer.

Våbenskjold findes på epitafium.

Oprindelig en gammel tysk adelsslægt fra Hessen.

Ernst von Diede i Ebdrup, gift med Karen Mund, be-seglede hyldningen i 1608. Et andet medlem af denne slægt fik i 1776 dansk indfødsret, og blev optaget i dansk adel.

Dresselberg: Våbenskjold findes på gravsten og epitafium.

Findes også i Fuglebjerg kirke.

Se beskrivelse under Fuglebjerg kirke.

Dyre:

Skjold:

I blå felt to hvide (sølv) vesselhorn.

Hjelmtegn:

To hvide (sølv) vesselhorn (somme tider besat med på-fuglefjer).

Våbenskjold findes på gravsten og epitafium.

Slægten tilhører den gamle danske adel, og den første der bliver nævnt er Offe Dyre i 1308. Nogle slægtslini-er i Jylland kalder sig Skeel og Lunge.

I 1400-tallet blev nogle af slægtens medlemmer be-nævnt med navnet Sosadel. Slægten Dyre uddøde 1707 med Palle Dyre.

Elers:

Skjold:

Vandret delt af en rød bjælke belagt med tre guld stjer-ner. 1. felt i guld med en rød rose, 2. felt i blå med en hvid liggende halvmåne.

Hjelmtegn:

På skjoldet en friherrekroner.

Våbenskjold findes på altertavle – dåbsfad – lysekroner.

Våbenpatent 1677 for Margrethe Eilersen eller Elers, baronesse af Fuirendal, som dagen før var blevet gift med Didrik Fuiren, friherre til Fuirendal.

Fuiren:

Skjold:

Firdelt 1. og 4. felt i blå hvori en gul drage, 2. og 3. felt i guld hvori en sort hjelm med røde og blå fjer. Midterskjold i hvidt, hvori en sort væsel.

Hjelmtegn:

På skjoldet en friherrekroner.

Våbenskjold findes på altertavle – dåbsfad – lysekroner.

Friherrepatent 1677 for Didrik Fuiren som baron af Fuirendal. Slægten uddøde i 1700 med hans søn, der også hed Didrik.

Giedde:

Skjold:

I blå felt en skråstillet hvid (sølv) gedde

Hjelmtegn:

Et blå og et hvidt (sølv) vesselhorn.

Våbenskjold findes på epitafium.

Tilhørte den gamle danske adel i Skåne. Af slægten er nævnt Peder Lauridsen til Røgle 1433. Slægten er uddød med major Ove Unger Rosenkrantz Giedde i 1848. En gren af slægten blev ophøjet til baron under navnet Giedde af Wintersborg.

Grabow:

Skjold:

I blå felt en bjælke, treradsskaktavlet af gul (guld) og rød, og i øverste felt, fastgjort på bjælken, en halv kronet gul (guld) løve.

Hjelmtegn:

En rød strudsfer mellem to blå.

Våbenskjold findes på gravsten.

Slægten kommer oprindeligt fra Brandenburg. Den første af slægten der kendes i Danmark er Morten Grabow

der nævnes i 1434. Der nævnes også en Hans Johan Grabow i 1673. Slægten er uddød i Danmark.

Grubbe:

Skjold:

I hvidt (sølv) felt, 2½, senere tre, fra dexter udgående røde spidser ("ulvetænder").

Hjelmtegn:

To vesselhorn, delt på samme måde som skjoldet.

Våbenskjold findes på bibel, korgitter og epitafium.

Tilhører den gamle danske adel og stammer fra Sjælland.

Kaldte sig i 1300-tallet også for Biug (Byg) og Ragi, Rage og Råge

Den først kendte mand af slægten er Johannes Grubbe, som nævnes i 1280.

Slægten lever i dag kun i Tyskland, nu med navnet Grube.

Findes også i Førsløv og Gunderslev kirker.

Grubendal: Skjold:

I gult (guld) felt et Andreaskors, skaktavlet af sort og hvidt.

Hjelmtegn:

To gule (guld) ørneben, eventuelt holdende et Andreaskors som i skjoldet, eller et kors alene, eller to påfuglefjer.

Våbenskjold findes på epitafium.

Slægten tilhørte den gamle danske adel på Lolland. Der var to linier i slægten, hvoraf kun den ene brugte navnet Grubendal. Heneke Grubendal er nævnt i 1382.

Claus Grubendal i Ullerslev er nævnt i 1473. Af den anden linie kan nævnes Sigvard af Oreby 1315 og Anders Jepsen af Langholm 1497.

Gyldenløve: Skjold:

I rødt felt et hvidt kors lagt ovenpå to over hinanden gående løver, hvor løverne er lodret delt af guld og blå.

Hjelmtegn:

En oprejst gående løve i guld, holdende en dannebrogsfane mellem to x to dannebrogspaner.

Våbenskjold findes på bibel og korgitter.

Våbenskjoldet gælder for Hans Ulrik Gyldenløve som døde i 1645 uden sønner.

Han var en såkaldt uægteskabelig søn af Christian IV.

Det viste våbenskjold i Fyrendal kirke for Hans Ulrik Gyldenløve, er en forkert gengivelse af våbenpatentet, da våbenskjoldet ifølge dette skal have korset lagt over løverne, og løverne skal være lodrette delt af guld (guld) og blå.

Gyldenløve og Grubbes våben på korgitteret i Fyrendal kirke.

*Gylden-
stjerne:*

Skjold:

I et blå felt en syvoddet gul (guld) stjerne.

Hjelmtegn:

To naturligt farvede arme i blå ærmer, eller jernklædte, som holder et (blåt?) spejl med gul (guld) ramme og besat med syv påfugle fjer.

Våbenskjold findes på epitafium.

Gammel dansk adel fra Nordjylland. En i det 15. – 16. årh. levende linie kaldte sig Bugge, og enkelte medlemmer kaldte sig i det 16. årh. for Hak. Niels Eriksen af slægten Gyldenstjerne er nævnt i 1310. Slægten uddøde i Danmark 1729 med Laurids Ulfeld Gyldenstjerne, men lever stadig i Sverige, under navnet Gyllenstierna med titlen friherre.

Findes også i Gunderslev kirke.

Hollunger:

Skjold:

Lodret delt. 1. felt i blå, 2. felt i hvidt (sølv).

I felterne 3 møllehjul (2-1) i modsat farve.

Hjelmtegn:

To vesselhorn vandret delt i blå/hvidt (sølv) og hvidt (sølv)/blå, hvorimellem et vandhjul lodret delt i blå og hvidt (sølv).

Våbenskjoldet findes på stolegavl og gravsten.

Slægten tilhørte den gamle danske adel fra Skåne.

Nogle medlemmer af slægten brugte andre tilnavne som Gagge og Most.

Anders Gagge er nævnt i 1302 og en anden Gagge er nævnt i 1355, ligeledes nævnes af samme slægt Christen Tagesen i 1513.

Holstein:

Skjold:

Lodret delt. 1. felt i hvidt (sølv), hvori en hel rød rose, og en halv rød rose fastgjort på delingslinien, 2. felt i

rødt, hvori en hvid (sølv) vinge fastgjort på delingslinien.

Hjelmtegn:

En friherrekronen med to hjelme. Den ene hjelm med en hvid vinge, den anden med et sort tyrehoved med røde horn, hvert besat med fem gule (guld) ringe.

Våbenskjold findes på dåbskande.

Slægten er af gammel tysk adel og er kommet til Danmark i 1600-tallet fra Mecklenburg. Flere medlemmer af slægten er blevet ophøjet i rangklasser.

I 1700 blev der udstedt et friherrepatent (baron) for amtmand Ulrik Adolph von Holstein til Fuirendal, og allerede i 1708 fik han patent på sin udnævnelse til greve af Holsteinborg.

Findes også i Kvislemark kirke.

Høg:

Skjold:

Skrådelt fra dexter: 1. felt hvidt (sølv). 2. felt rødt.

Hjelmtegn:

Tretten vekselvis røde og hvide (sølv) bannere, op fra tretten røde palisader.

Våbenskjold findes på degnestol.

Slægten tilhørte den gamle danske adel i Jylland.

Enkelte medlemmer af slægten kaldte sig også Brune.

Det første kendte medlem af slægten er rigsmarsken Erik Nielsen, som er nævnt i 1340. Antog først navnet Høg i 1400-tallet.

En linie af slægten som kalder sig Høeg, lever vistnok stadigvæk i udlandet.

Andre linier af slægten Høg tog i 1500-tallet navnet Banner, denne linie er uddød i 1713.

Findes også i Førsløv og Kvislemark kirke.

*Krag
og
Høgs
våben
på
degne-
stolen i
Fyren-
dal
Kirke.*

Krag:

Skjold:

I hvidt (sølv) felt tre sorte krager (2-1).

Hjelmtegn:

En sort krage med udslagne vinger, undertiden holdt af to naturligt farvet jernklædte arme.

Våbenskjold findes på degnestol.

Tilhørte den gamle jyske adel, hvor Matheus Crac nævnes første gang 1295. Slægten uddøde med Frederik Christian Krag i 1763.

Et medlem af slægten, Frederik Krag, blev ophøjet til baron i 1684, denne gren af slægten uddøde i 1752 med Børge Krag.

Der er flere forskellige slægter Krag, bl.a. på Fyn, Sjælland og Jylland.

Findes også i Kvislemark kirke.

Lange:

Skjold:

I hvidt (sølv) felt, en rød rose.

Hjelmtegn:

En rød rose mellem to vesselhorn, der er vandret delt mellem hvidt(sølv)/rødt og rødt/hvidt (sølv).

Våbenskjold findes på epitafium.

Adelsbrevet er fra 1572 for Christiern Nielsen Lange, som var en uægteskabelig søn af Niels Lange til Kjærgard, ridder, der tilhørte den gamle danske adel fra Jylland. Christiern Nielsen Langes efterslægt uddøde i 1697 med Henrik Lange til Vennergaard.

Laxmand:

Skjold:

Lodret delt: 1. felt i blå, hvori en svømmende hvid (sølv) svane med en gul (guld) ring i næbet. 2. felt tre hvide (sølv) bølger (bølgelinier).

Hjelmtegn:

To hvide (sølv) svanehalse der holder en gul (guld) ring.

Våbenskjold findes på epitafium.

Slægten er gammel dansk adel der oprindeligt kommer fra Skåne. Peder Laxmand bliver nævnt i 1315. Slægten uddør i 1642 med Gabriel Laxmand til Frøslev.

Leve:

Skjold:

I et rødt felt, to krydsende hvide (sølv) sværd.

Hjelmtegn:

En krone og derover to krydsende hvide (sølv) sværd.

Våbenskjold findes på epitafium.

Slægtens oprindelse er Sønderjylland, hvor den tilhørte den gamle danske adel. Adelsbrev for Jonge Leve i 1436, udstedt af Hertug Adolf, byggende på hans forfædres gamle adelskab. Hans Leve til Morsum nævnt død i 1599.

Lindenov:

Skjold:

Lodret delt. 1. felt i rødt tre grønne lindekviste med blade fastgjort på delingen. 2. felt tre gange vandret delt af hvidt (sølv) og rødt.

Hjelmtegn:

To vesselhorn, det ene rødt, det andet vandret delt af hvidt (sølv) og rødt.

Våbenskjold findes på epitafium.

Slægten er af gammel dansk adel, hvis oprindelse var Sønderjylland. Antog navnet i 1500-tallet. Johannes Thomesen, ridder, er nævnt 1381. Oberstløjtnant Godske Lindenov døde i 1738.

Et medlem af slægten blev ophøjet til friherreinde (baronesse) i 1688.

Markmand: Skjold:

Lodret delt. 1. felt hvidt (sølv) med en halv sort ørn fastgjort på delingen. 2. felt hvidt (sølv) med tre bjælker skaktavlet i sort og rødt.

Hjelmtegn:

En sort ørn.

Våbenskjold findes på epitafium.

Der findes to slægter Markmand, hvoraf den ene fik tilnavnet Sjælland og den anden Falster. Her omtales den slægt der har tilnavnet Falster.

Oprindelsen til slægten skal findes på Falster, hvor den tilhørte den gamle danske adel. Navnet på denne slægt tillægges dette, at den var besvogret med slægten Markmand på Sjælland. Jens Pedersen i Bellinge, ridder, er nævnt i 1360. Johannes Pedersen nævnt i 1472. Det samme våbenskjold førtes også af Niels Pallesen i Veggerslev nævnt 1419 og Godske Nielsen nævnt 1499.

Qvitzow: Skjold:

Vandret delt, 1. felt i hvidt (sølv) hvori en rød stjerne. 2. felt i rødt hvori en hvid (sølv) stjerne.

Hjelmtegn:

To vesselhorn, vandret delt i hvidt (sølv)/rød og i rødt/hvidt (sølv).

Våbenskjold findes på epitafium.
Slægten er af gammel tysk adel fra Brandenburg.
Kom til Danmark i første halvdel af 1300-tallet. Et medlem af slægten, Johannes Matheson, var landsdommer på Sjælland i 1355.
Slægten uddøde i 1678 med Erik Qvitzow til Sandager.

Reventlow: Skjold:
I hvidt (sølv) felt, en rød mur med tre tinder, der enten er skrådelt fra dexter (højre) eller vandret delt.
Hjelmtegn:
Et hjul af påfuglefjer (ofte opfattet som en rose, møllehjul, skjold eller spejl).
Våbenskjold findes på dåbskande.
Slægten tilhører den gamle tyske adel som kom til Danmark fra Mecklenburg og Holsten. Det først kendte medlem af slægten var Gotskalk af Reventlow 1223.
Findes også i Kvislemark kirke.

Rud: Våbenskjoldet findes på epitafium og gravsten.
Findes også i Fuglebjerg og Gunderslev kirker.
Se beskrivelse under Fuglebjerg kirke.

Skave: Skjold:
I blått felt et hvidt (sølv) marekors (pentagram).
Hjelmtegn:
To sorte (eller hvide) vinger.
Våbenskjold findes på gravsten.
Tilhører den gamle danske adel på Sjælland.
Johannes Skave bliver nævnt i 1342 som den første mand, og slægtens sidste mand, landsdommer Herluf Skave, dør i 1583.
Samme våbenskjold blev i 1468 ført af Høvd Henrik-sen, væbner i Jylland.

Tornekrans: Skjold:

I hvidt (sølv) felt en sort femtrins stige.

Hjelmtegn:

To naturligt farvede jernklædte arme som holder en tornekrans.

Våbenskjold findes på gravsten.

Slægten tilhører den gamle jyske adel, hvor Mikkel Nielsen af Kyø er nævnt i 1401. Ligeledes med samme våbenskjold nævnes en Mikkel Nielsen der døde i 1652 som den sidste mand i slægten.

Samme våbenskjold, tilsyneladende uden slægtsskab, førtes allerede i 1261 af Ingvar Olafsen, 1268 af Gunde Kjeldsen, 1391 af Anders Langh, væbner i Jylland og 1391 – 1406 af Peder Andersen Munk af Hedegaard, ligeledes i Jylland.

Ulfstand: Skjold:

I hvidt (sølv) felt, 2½ eller 3 fra sinister (venstre) kommende sorte spidser ("ulvetænder").

Hjelmtegn:

To vesselhorn inddelt på samme måde, undertiden hvert besat med tre påfuglefjer.

Våbenskjold findes på epitafium.

Tilhører den gamle adel og har sin oprindelse enten i Skåne eller måske er det en slægtslinie af den tyske slægt von Minckwitz eller slægten von Rohr.

Antog navnet Ulfstand i 1500-tallet. Af slægtens medlemmer nævnes i 1385 en Jacob Gertsen. Slægten uddøde i 1634 med Axel Ulfstand til Axelvold.

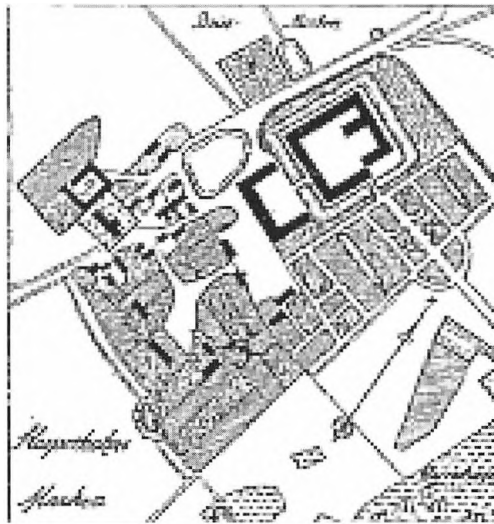
Epitafiet over Wilhelm Dresselberg, død 1620, og hans hustru Karen Grubbe, død 1630.

Dette minde viser de 32 (2 x 16) våbenskjolde for ægteparrets aner.

Desværre har det ikke været muligt for denne forfatter at identificere 12 af våbenskjoldene på epitafiet, dertil

er hans viden åbenbart ikke tilstrækkelig, men det skal dog siges til hans undskyldning, at en del af farvegen- givelserne på de enkelte våbenskjolde i tidens løb er blevet mere eller mindre ændret og/eller gengivet for- kert, ligeledes kan en del af skjoldmærkerne heller ikke tydes tilstrækkelig nøjagtigt, da disse i tidernes løb og- så er blevet gengivet forkert ved opmålingen. Alt dette gør derfor, at det ikke har været muligt at identificere alle epitafiets våbenskjolde. Disse problemer kan kun løses ved en gennemgribende restaurering af epitafiet. Det har heller ikke været muligt at medtage alle de vå- benskjolde der findes i denne kirke, da disse, på de store gravstene i våbenhuset og i sideskibet, er for nedslid- te, og derfor ikke kan aflæses. Dog kan gravstenen for Dyre og hans to hustruer tydes, da der over denne sten findes en tegning.

Førslev kirke:

Beck:

Skjold:

I blå felt, én hvid (heraldisk) lilje.

Hjelmtegn:

Oprindelige var det en hvid lilje mellem to vesselhorn, men slægten antog senere et hjelmtegn der bestod af to skråtstillede halve hvide liljer,

Våbenskjold findes på stolegavle, alterstager, messingdåbsfad, prædikestol og gravsten.

*Dobbeltvåben
Beck-Grubbe på
stolegavl i Førsløv Kirke.*

ægten tilhører den gamle sjællandske adel. I 1446 nævnes en Peder Beck og i 1486 nævnes Lasse Beck.

Ved Skånes afståelse i 1660 blev slægten svensk, og i Sverige lever den stadig, dog under navnet Beck-Friis.

Bille:

Våbenskjold findes på alterstager og prædikestol.

Findes også i Fyrendal kirke.

Se beskrivelse under Fyrendal kirke.

Finkenov:

Skjold:

Skrådelte fra sinister (venstre). 1. felt skaktavlet af guld (eller sort) og hvidt. 2. felt i rødt.

Hjelmtegn:

Ukendt.

Våbenskjold findes i korhvelvet.

Finkenovs våben i korhvælvet i Førsløv Kirke (ca. 1386). Økse og hispestav henviser til, at Niels Jacobsen Ruser var biskop i Nidaros.

Slægten er oprindelig kommet fra Tyskland, hvor den tilhører den gamle tyske og danske adel. Nævnt 1. gang i Danmark i 1374 er Peder Jacobsen Finkenov, hvis broder, Niels Jacobsen, kannik i Roskilde, kaldte sig Ruser (det er hans våbenskjold, der er vist her). Ligeledes er nævnt Jens Finkenov, ridder, i 1419. Der fandtes to slægter med navnet Finkenov, den anden slægt Finkenov benævnes som hjemhørende i Halland, og den førte et våbenskjold med en kile fra øverste sinit-ster (venstre) hjørne. Eventuelt slægtsskab mellem de to slægter Finkenov kendes ikke.

Grubbe: Våbenskjold findes på messingdåbsfad og gravsten. Findes også i Fyrendal og Gunderslev kirker. Se beskrivelsen under Fyrendal kirke.

Hohendorff: Skjold:
I hvidt (sølv) felt to pæle, den ene rød den anden gul (guld), over de to pæle en blå bjælke.
Hjelmtegn:
En buket af påfuglefjer.
Våbenskjold findes på kisteplade.

Tilhørte den gamle tyske adel i Brandenburg, hvor den første der kom til Danmark i 1594 var Jørgen Hohendorff til Rønnebæksholm. Der er nævnt en major Carl Hohendorff, der døde 1787. Sidste medlem af slægten, J. H. A. Hohendorff, døde i 1791.

Margrethe Grubbe, gift første gang med Lave Beck (d.y.), † 1659, giftede sig med Sten Hohendorff 1661. Sten Hohendorff (1626-1687) blev begravet i Førsløv Kirke. Han var søn af Jørgen Hohendorff og Helle Laxmann.

Høg: Våbenskjold findes på altertavlen.
Se også under Fyrendal og Kvislemark kirker.
Se beskrivelsen under Fyrendal kirke.

Kaas: Skjold:
I hvidt (sølv) felt en rød sparre.
Hjelmtegn:
To vesselhorn der vandret delt af rødt/hvidt (sølv) og hvidt (sølv)/rødt, hvert besat med 3-6 påfuglefjer, og i nyere tid tillige en fjer mellem hornene.
Våbenskjold findes på gravsten.
Slægten oprindelse er Jylland, hvor den tilhørte den gamle danske adel. Navnet er taget af den gamle hovedgård Kaas, der er beliggende i Jylland. Stamfaderen Niels Lændi, ridder er nævnt i 1292, han var den eneste der kaldte sig med dette efternavn. Slægten uddøde i 1799 med ritmester Chr. Fr. Kaas.

Lykke: Skjold:
Firdelt, 1. og 4. felt hvidt (sølv) hvori et sort møllehjul,
2. og 3. felt rødt, hvori en hvid (sølv) bjælke med en grøn vinranke.

Hjelmtegn:

Et sort møllehjul mellem to røde vesselhorn med en hvid (sølv) bjælke med en grøn vinranke.

Våbenskjoldet findes på stolegavl.

En gammel dansk slægt oprindelse var hjemhørende i Jylland, hvor våbenskjoldet var et rødt felt med en hvid (sølv) bjælke, belagt med en grøn vinranke, men fra midten af det 16. årh. brugte slægten ovennævnte våbenskjold.

Samme slægt som Munk, Roed, Krabbe og Sommer.

Navnet Lykke antog en gren af slægten Munk efter en formoder.

Niels Jensen af Ormslev nævnes i 1351 og ritmester Erik Lykke til Skovsbo nævnes død 1701.

:Markmand: Skjold:

I blå felt fem hvide liljer (heraldiske), fordelt 3,2.

Hjelmtegn:

Én hvid lilje mellem blå vesselhorn.

Våbenskjold findes i korhvelvet.

Der findes to slægter Markmand, hvoraf den ene fik tilnavnet Sjælland og den anden Falster. Her omtales den slægt der har tilnavnet Sjælland.

Oprindelig en patricierslægt fra Køln, nævnt 1. gang ved Iven Markmand på Sjælland i 1350. Jørgen Markmand til Harrested er nævnt 1494, hvor han siges at være draget tilbage til Tyskland.

Der var også en slægt med navnet Markmand på Falster, denne slægt var ikke i familie med de sjællandske Markmand. Slægten på Falster blev tillagt navnet, da de var besvogret med de sjællandske Markmand.

Moltke: Skjold:

I sølv tre stående sorte urhaner, fordelt 2, 1. (I Danmark bliver våbnet ofte gengivet i guld i stedet for sølv)

Moltkes våben i korhvælvet i Førsløv Kirke.

Hjelmtegn:

Seks guld sceptre hver øverst besat med en naturlig farvet påfuglefjer.

Våbenskjold findes i korbuen.

Der har i mange år været en diskussion vedrørende fortolkningen af våbnet for Moltke-slægten. At det er tre fugle, der er placeret i våbnet, har der aldrig været uenighed om, men derimod var der uenighed om, hvilke fugle der var tale om. Der har været gættet både på høge, ørne, haner, spurvefugle m.fl., problemet var bl.a. at fuglene ofte var gengivet uden fod, derfor blev våbenbilledet en overgang blot benævnt som ”Moltke-fugle”.

De opretstående halefjer, der ses i de ældste våben, er mere karakteristiske for tjurhanen end for urhanen, hvis halefjer er lyreformet, men i våbnet har disse halefjer fået en stilistisk udformning, og skal derfor opfattes som en urhane.

At der er tale om en gengivelse af urfugle, er der i dag fuld enighed om.

Slægtens tidligste våben kendes fra de nordtyske (Mecklenburg) riddere Johann Moltke (1271-1309) og Georg Moltke (1276-1299) (årstallet angiver de dokumenter, hvor våbenskjoldet findes).

Slægten, der tilhørte den gamle tyske og danske adel, kom til Danmark med ridderen Johann Moltke (1255-1270) og har siden da udviklet en talrig efterslægt. Da nyere tids undersøgelser utvetydigt har fastslået arten af de afbildede fugle, kan det derfor nu med sikkerhed siges, at det oprindelige våbenskjold for Moltkeslægten har ovennævnte blasonering.

Neergaard: Skjold:
I blå felt en gul (guld) krone, hvorigennem der er stukket tre gule (guld) hvedeaks. På hver side af skjoldet en grøn laurbærgren med blå bånd.
Hjelmtegn:
En gul (guld) krone.
Våbenskjold findes på gravsten m.m.
Adelspatent i 1780 for brødrene Jens Bruun Neergaard og Johan Thomas Neergaard. Slægten Neergaards oprindelse er Jylland.
Findes også i Gunderslev kirke.

Parsberg: Skjold:
Vandret delt: 1. felt i rødt, 2. felt lodret delt af sort og hvidt (sølv)
Hjelmtegn:
En kronet hvid (sølv) opsats, hvorpå er syv strudsefjer i farverne: rød/sort/hvid/sort/hvid/sort/rød.
Våbenskjold findes på gravsten.
Våbnet tilhører en slægt der oprindelig tilhørte den gamle adel i Bayern. Det første medlem af slægten kom til Danmark med kong Christoffer af Bayern omkring 1440. Slægten uddøde med Johan Parsberg i 1730.

Plessen: Skjold:
I et gult (guld) skjold en sort tyr med dobbelt hale.

Hjelmtegn:

En krone og tre påfuglefjer mellem to halve røde hjul.
Våbenskjold findes på kirkeklokken.

Slægten tilhørte den gamle tyske adel og har sin oprindelse i Mecklenburg. Kom til Danmark i slutningen af 1600-tallet. Slægten eksisterer stadig, men nu under navnet Scheel-Plessen. Nogle linier af slægten er senere ophøjet til baroner og andre til grever.

Ravensberg: Skjold:

Lodret delt. 1. felt vandret delt af rødt og sort. 2. felt hvidt.

Hjelmtegn:

Vesselhorn, hvoraf det ene er vandret delt af rødt og sort, det andet hvidt.

Våbenskjold findes på gravsten.

Tilhørende den gamle sjællandske adel. Antog sit navn efter 1527, antagelig efter slottet Ravensborg på Lolland.

Slægtens første kendte medlem nævnes allerede i 1295, Johannes Pedersen af Uglerup, ridder.

Slægten må anses for at være uddød i 1543 med Christoffer Ravensberg.

Rud:

Våbenskjoldet findes på stolegavl.

Findes også i Fuglebjerg, Fyrendal og Gunderslev kirker

Se beskrivelsen under Fuglebjerg kirke.

Det har ikke været muligt at medtage alle de våbenskjolde der findes i denne kirke, da disse, på de to store gravstene i våbenhuset, er for nedslidte og derfor ikke kan aflæses.

Gunderslev kirke:

Gyldenstjernes våben på korgitteret i Gunderslev Kirke.

Bydelsbak: Skjold:

I hvidt (sølv) et rødt vædderhorn.

Hjelmtegn:

Et rødt vædderhorn.

Våbenskjold findes på gravsten.

Oprindelig hjemhørende i byen Beutelsbach i Württemberg, hvor slægten tilhørte den gamle tyske adel.

Kom allerede til Danmark i 1300-tallet, hvor Erik Bydelsbak, ridder, bliver nævnt.

Der nævnes en Albrecht Bydelsbak, ridder, i 1458.

Der findes en slægt mere med samme navn, men de to slægter har intet slægtsfællesskab.

Bülow: Skjold:

I blå felt, fjorten gule (guld) kugler, fordelt 4, 4, 3, 2, 1.

Hjelmtegn:

En gul (guld) drossel med en gul (guld) ring i næbbet, mellem to blå vesselhorn, hvert belagt med syv gule (guld) kugler, undertiden også to sorte vinger.

Våbenskjold fandtes på en nu forsvunden gravsten. Oprindelig hjemhørende i Mecklenburg, hvor slægten tilhørte den gamle tyske adel. Joakim Bülow, af slægtslinien Wedendorf, kom som den første af slægten til Danmark i 1590. Hans efterslægt er nu bosat i udlandet, særlig i Mecklenburg. Mange af slægtens sidelinier blev optaget i den danske adelstand i årene 1873 og 1904.

Bølle:

Skjold:

Blåt felt, delt af fire hvide bølger (bugtede linier - bølgelinier).

Hjelmtegn:

To hvide ørnevinger, eller to vesselhorn.

Våbenskjold findes på gravstene, samt i den nordre gravkrypt.

Slægten tilhørte den gamle danske adel, og har sin oprindelse på Fyn. Antog først efter 1526 slægtsnavnet "Bølle" efter sit våben (Bøll(g)e).

Der er nævnt en Mads Andersen (Bølle) i 1420 og Erik Bølle til Tersløse der døde i 1562.

Galt:

Skjold:

Tre (eller fire til fem) gange skrådelt fra dexter (højre) af blå og hvidt (sølv).

Hjelmtegn:

To vesselhorn delt på samme måde, undertiden hvert besat med tre påfuglefjer.

Våbenskjold findes på gravsten.

Slægten er af gammel dansk adel, og hørte oprindelig hjemme i Nordjylland.

Den første der her nævnes, er Ebbe Galt, væbner, i 1253.

Knud Henrik Galt nævnes død i 1698.

Det samme våbenskjold blev i 1267 ført af Niels Hak, tidligere marsk.

Grubbe: Våbenskjold findes på prædikestol.
Findes også i Fyrendal og Førlev.
Se beskrivelsen under Fyrendal kirke.

Gyldenstjerne:
Våbenskjold findes på prædikestol - korgitter og alter-
tavle.
Findes også i Fyrendal kirke.
Se beskrivelsen under Fyrendal kirke.

Gøye: Skjold:
I et blå felt, tre hvide (sølv) ibsskaller (muslingskaller) gående fra øverste dexter (højre) side til sinister (venstre) nederste side.
Hjelmtegn:
To hvide (sølv) ibsskaller (muslingskaller), hver besat med seks påfuglefjer, undertiden hjelmtegnet kun med påfuglefjerene
Våbenskjold findes på gravstene, samt i den nordre gravkrypt.
Slægten tilhørte den gamle danske adel, der opstod på Lolland. Slægtslinier i 1300- og 1400-tallet kaldte sig også Krag og Staverskov. Til samme slægt tilhørte også Matheus de Floretorp, drost i 1264. Slægten uddøde med overhofmester Marcus Gøye til Hvidkilde i 1698.

Krabbe: Skjold:
I et hvidt (sølv) felt et rødt hjerte.
Hjelmtegn:
To naturligt farvet jernklædte arme som holder et rødt hjerte.
Våbenskjold findes på kistesøm.

Slægten tilhørte den gamle danske adel i Halland.
Bent Krabbe, væbner er nævnt i 1474. Peder Krabbe til
Ølmenæs døde i 1667.

Marsvin: Skjold:
I hvidt (sølv) skjold en rød skråbjælke med et hvidt
(sølv) marsvin.
Våbnet kan også være gengivet med et marsvin uden
skråbjælke.
Hjelmtegn:
Syv strudsefjer og syv faner, hver gruppe vekselvis hvi-
de og røde.
Våbenskjold findes på kistesøm.
Slægten tilhørte den gamle fynske adel. Johannes Mar-
svin er nævnt i 1310, og slægten uddøde i 1768 med
Jokum Henrik Marsvin.

Maase: Skjold:
Firdelt skjold. 1. og 4. felt: i rødt et svævende hvidt
(sølv) græsk kors, under to stjerner i gult (guld), 2. og
3. felt i gult (guld) med en blå strøm (vandløb).
Hjelmtegn:
Et gult (guld) skjold, hvori er en blå strøm, mellem 2 af
rødt og hvidt (sølv) tværdelt vekselvis delte ørnevinger,
hvori der i den røde del er en otteodded stjerne i gult
(guld).
Våbenskjold findes på kisteplader.
Adelspatent fra 1710 for amtmænd Nicolaus Henrik
Masius, og i 1712 for en række medlemmer af samme
slægt, med navnet von der Maase.

Neergaard: Våbenskjold findes på kisteplader.
Findes også i Førsløv kirke.
Se beskrivelsen under Førsløv kirke.

Rud: Våbenskjoldet findes på prædikestol, altertavle og korgitter.

Findes også i Fuglebjerg, Fyrendal og Førsløv kirker
Se beskrivelsen under Fuglebjerg kirke.

Urne: Skjold:
I blått felt et gråt ørneben
med en guld klo.

Hjelmtegn:
To ørneben som i skjoldet,
der med klørerne griber i
hinanden.

Våbenskjold findes på
altertavle – korgitter og
prædikestol.

Slægten tilhører den gamle
danske adel og har sin

oprindelse i Sønderjylland.

Har navn efter den for-
svundne landsby Urne. Først

kendte medlem af slægten var Kjeld Urne ca. 1180.

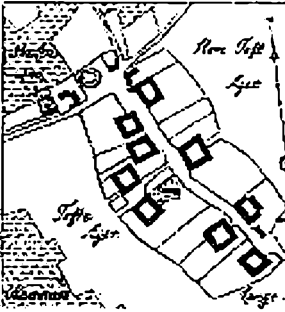
Slægten uddøde i 1908. Det samme våbenskjold førtes i
1360 af Oluf Pedersen Lunge på Sjælland.

Se også under Kvislemark og Ting-Jellinge kirker.

*Urneslægtens våben på
korgitteret i Gunderslev
Kirke.*

Haldagerlille kirke:

Habsburg:

Skjold:

I gult (guld) felt en stående rød løve vendt mod dexter (højre).

Hjelmtegn:

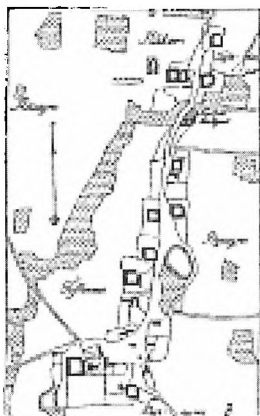
En halv opstigende rød løve med en kam af sølv, hvorpå der er på sat påfuglefjer.

Våbenskjold findes på dåbsfad.

Oprindelig en lille schweizisk greveslægt, der ved en beregnende ægteskabspolitik efterhånden var blevet til et dynasti, et konge/kejser-dømme med både stor indflydelse og stor formue. Slægten blev allerede i 1273 valgt til den tyske trone. I de følgende år udvidede slægten sin magt. Den sidste habsburgske kejser, Karl 1. af Østrig, abdicerede i 1918.

Våbenskjoldet fortæller i dette tilfælde kun, at dåbsfadet er blevet udført indenfor det habsburgske riges grænser.

Hårslev kirke:

Tilsyneladende ingen våbenskjolde.

Krummerup kirke:

Steensen

Skjold:

I et blå felt tre hvide pile hvis spidser mødes i skjoldets midte (oprindeligt kun pilespidser).

Hjelmtegn:

Tre hvide pile stående på spidsen (oprindeligt et enkelt pilejern).

Våbenskjoldet findes på oblatæske. Slægten tilhørte den gamle sjællandske adel. Slægtsnavnet blev først antaget i midten af det 16. årh. En slægtslinie på Sjælland bruger også navnet *Stenow*, og en linie på Fyn (med to vesselhorn på hjelmen) kalder sig *Stråle*. Af slægten er der i midten af 1400-tallet nævnt Steen Pedersen. Peder Stråle blev dræbt i 1624.

Slægten uddøde i mandslinien med Jørgen Steensen i 1863.

Skjoldmærket blev også i 1396 ført af en borger i Roskilde, Jakob Jensen.

Urne: Våbenskjold findes på oblatæskan.
Findes også i Gunderslev og Kvislemark kirker.
Se beskrivelsen under Gunderslev kirke.

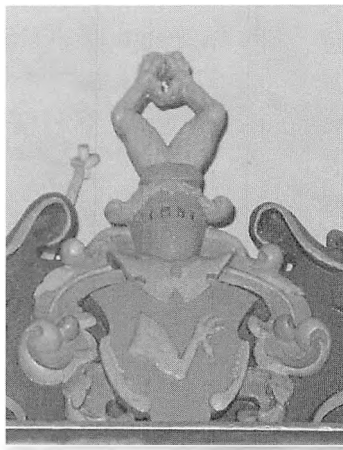
Kvislemark kirke:

Holstein: Våbenskjold findes på alterkalk.
Findes også i Fyrendal kirke. Se beskrivelsen under Fyrendal kirke.

Lindenovs våben på stolegavl i Kvislemark Kirke

Urneslægtens våben på lydhimmel i Kvislemark Kirke

Høg: Våbenskjoldet findes på altertavlen.
Findes også i og Fyrendal og Førslev kirke.
Se beskrivelsen under Fyrendal kirke.

Krag: Våbenskjold findes på prædikestol og degnestol.
Findes også i Fyrendal kirke.
Se beskrivelsen under Fyrendal kirke.

Lindenov: Våbenskjoldet findes på prædikestol og stoleværket.
Findes også i Fyrendal kirke.
Se beskrivelsen under Fyrendal kirke.

Reventlow: Våbenskjoldet findes på alterkalk.

Findes også i Fyrendal kirke.
Se beskrivelsen under Fyrendal kirke.

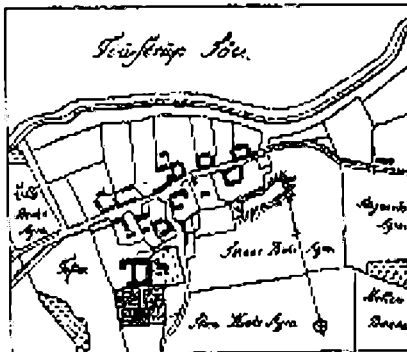
Urne Våbenskjoldet findes på prædikestol og stoleværket.
Findes også i Gunderslev og Krummerup kirker.
Se beskrivelsen under Gunderslev kirke.

Ting-Jellinge kirke:

Tilsyneladende ingen våbenskjolde.

Tystrup kirke:

Tilsyneladende ingen våbenskjolde.

Ordforklaring:

Acantus =	Plante hjemhørende i Middelhavslandene, plantens blade der er fligede og takkede er ofte brugt som forlæg ved mange former for udsmykning.
Baron krone =	Se friherre kronen.
Blasonering =	Beskrivelse af våbenskjold.
Dekster =	Højre side (latin: dexter).
Farver =	Heraldiske farver er rød, blå, grøn, sort, purpur og naturfarver. (se også: metalfarver).
Friherre krone:	Har 7 perler.
Greve krone =	Har 9 perler.
Harnisk =	Rustning af læder eller metal.
Heraldisk lilje =	Stiliseret naturlig lilje.
Ibsskaller =	Betegnelsen for muslingeskaller der blev brugt som et synligt bevis på at en pilgrim havde besøgt apostlen Jakobs grav i Santiago de Compostela.
Metalfarver =	Hvidt og gult (sølv og guld). (se også farver).
Naturaliseret =	Nøjagtig gengivelse af det der bliver set.
Ornamentalt =	Udsmykning, ofte bestående af stiliserede gengivelser af dyr og planter.
Påfuglefjer =	Halefjer fra en påfugl.
Skjoldholdere =	Mennesker eller dyr der er heraldisk udført og er placeret ved siden af eller holder på våbenskjoldet
Sinister =	Venstre side (latin: sinistra).
Stiliseret =	Forenklet stilbestemt form, hvor karakteristiske enkeltheder bliver fremhævet.

Sparre =	Heraldisk figur, en retvinklet figur der er meget brugt indenfor heraldikken som skjoldmærke.
Symbol =	Betegnelsen eller en genstand, der repræsenterer (symboliserer) noget andet.
Ruder =	Heraldisk figur, der bliver placeret i skjoldet således at figuren ikke rører skjoldets sider (svævende).
Tinkturer =	Oprindeligt et tyndt lag lak, hvori der tilsættes metalpulver, i denne forbindelse farver.
Ubetitlet adel =	Har normalt 5 perler.
Uradel =	Adelsskabet kan føres tilbage til før 1400.
Vesselhorn =	Oprindelig almindelige tyre- eller oksehorn, der vises med hornenes spidser bøjet udad.

Der er fra de forskellige kirker kun medtaget de våbenskjolde der har været identificerbare, altså så velbevarede og korrekte, at beskueren er i stand til at identificere disse.

Billederne fra de forskellige kirker er alle taget af Bertel Hansen, Arløse, i 2004.

Tegningerne er alle udført af H. J. Heegaard.

Alle topografiske tegninger er fra værket ”Danmarks Kirker”, og er udført i årene mellem ca. 1780 og 1790.

Litteratur:

”Danmarks kirker” Victor Hermansen og Poul Nørlund. Sorø amt. 2. halvbind. G.E.C. Gad. Kbh. 1938.

”Danske adelsvåbener – en heraldisk nøgle”. Sven Tito Achen. Politiken. Kbh. 1973.

- ”Nyt Dansk Adelsleksikon”. A. Thiset og P. L. Wittrup. Vilh. Tryde. Kbh. 1904.
- ”Dansk Vaabenbog”. H. Storck. Foreningen til udg. af Danmarks Adels Aarbog. Kbh. 1910.
- ”Trap Danmark”. Sorø Amt. 5. udgave. Niels Nielsen, Peter Skautrup, Povl Engelstoft, red. Kbh. 1954.
- ”Danske slotte og herregårde”. bd. 4 – 5. Hassings forlag. Kbh. 1964.
- ”Vaabenførende Slægter i Danmark” 3 bind. Det Danske Selskab for Heraldik og Sfragistik. Kbh. 1946.
- ”Heraldik og Bomærker” H. J. Heegaard. Manuskript. 1965.
- ”Dansk Heraldik” Poul Bredo Grandjean. J. H. Schultz. Kbh. 1919.
- ”Heraldisk Nøgle til Nyt dansk Adelsleksikon” Knud Prange Samfundet for dansk Genealogi og Personalhistorie. Kbh. 1959.
- ”Dansk Sigillografi” Poul Bredo Grandjean. 1944.
- ”Heraldisk Tidsskrift” 1960 ff.
- ”Danske adelige sigiller fra det 13. og 14. årh”. Henry Petersen 1897.
- ”Danske adelige sigiller fra det 15., 16. og 17. årh”. A. Thiset 1905.
- ”Danske herreders segl indtil 1660”. Poul Bredo Grandjean 1946.
- ”Danske håndværkerlavs segl fra middelalderen. Poul Bredo Grandjean 1950.
- Rigsarkivets seglsamling (ca. 300.000 segl), kun delvis beskrevet og identificeret.
- Frederiksborgmuseets seglsamling (ca. 110.000 segl), kun delvis beskrevet og identificeret.
- Stadsarkivets seglsamling på Kbh. rådhus. (ca. 10.000 danske adels-segl).

Man rejste en sten

af Bertel Hansen

Kun meget få begivenheder i Danmarks historie har sat sig varige spor i landskabet i form af mindesten og monumenter. To begivenheder har resulteret i monumenter, der er strøet ud over det ganske land, nemlig Sønderjyllands genforening med Danmark i 1920 og Danmarks befrielse i 1945. Der er naturligvis rejst monumenter for andre historiske begivenheder, men det er monumenter, der er opstillet på det sted, hvor begivenheden udspilles, og som begivenheden har tilknytning til.

I Fuglebjerg Kommune er der opstillet monumenter for begge begivenheder.

Genforeningen

Sønderjyllands genforening med Danmark i 1920 gav anledning til, at der blev rejst hele fem mindesten i kommunen.

Stenene står i Fuglebjerg, Sneslev, Nyrup, Rejnstrup og Holløse.

Efter krigen i 1864 måtte Danmark afstå hertugdømmerne Slesvig og Holsten til Preussen. Efter Første Verdenskrig skulle der trækkes nye grænser i Europa, og efter en folkeafstemning blev den nuværende grænse mellem Danmark og Tyskland fastlagt, hvorved den nordlige halvdel af det tidligere hertugdømme Slesvig blev en del af Danmark. Man kan altid diskutere, om ordet ”genforening” er det rigtige, fordi Slesvig og Holsten før 1864 ikke var en del af det danske kongerige, men hertugdømmer med egen lovgivning og den danske konge som regent. Men beboerne i Sønderjylland følte sig som danske og stemte sig ”hjem” til Danmark efter 56 års udlændighed, - Sønderjylland blev fra 1920 en del af det danske kongerige. Både afståelsen af Slesvig-Holsten i 1864 og Genforeningen i 1920 var begivenheder, som udløste store følelser i befolkningen. Genforeningen vakte glæde overalt i Danmark, og et stort antal mindesmærker – i alt 561 sten, mindeplader o.l. - blev rejst. Der er meget forskel på disse mindesmærker – fra beskedne sten med indskriften ”1920” til det 35 meter høje kirketårn i Marstal.

I Fuglebjerg Kommune blev der rejst i alt 5 mindesten for Genforeningen.

I Nyrup på hjørnet af Nyrupvej og Skælskør Landevej er et lille anlæg med en granitsten, der har indskriften:

SØNDERJYLLAND 1864 - 1920

Tidligere var her en dyb branddam, men den blev af egnens beboere fyldt op med 1000 læs jord, planeret og beplantet. Stenen er fundet i en af Holsteinborgs skove og skænket af lensgreve Holstein. Stenen blev afsløret ved en fest den 27. december 1920. I en årrække blev genforeningsdagen festligholdt i anlægget ved mindestenen.

Næstved Tidende skriver den 30. december 1920 om festlighederne ved stenens afsløring:

”Fra gadekær til genforeningspark

For et års tid siden besluttede beboerne i Nyrup at fylde byens gadekær, der henlå som et grønt stinkende hul, og der anlægge et parkanlæg til pryde for byen.

Da dette nærmede sig sin fuldbyrdelse, kom tanken frem, om der ikke samtidig skulle rejses et minde for den store begivenhed, det var, at vore sønderjyske landsmænd kom hjem til Danmark. For kort tid siden var anlægget og stenen færdig, og i mandags aftes samledes beboerne i Husflidsskolen ved et kaffebord til indvielsesfest. Her rettede bmd. N.P. Hansen, Nyrup, ifølge ”Sorø Amtstid.” en varm tak til sognerådet, fordi dette havde overdraget byen anlægget til evig arv og eje. Derefter talte skovrider Jensen og frue, ligesom også sognerådsformand Kristoffer Jensen havde ordet for at fortælle om deres minder og ophold i Sønderjylland. Til slut takkede N.P. Hansen alle dem, der ved deres arbejde havde fremmet værket og gav nogle oplysninger om den økonomiske side af sagen.

Byens ældste mand i forbindelse med det første udvalg fik det hver en gang hver sommer at arrangere en sammenkomst af beboerne for også i fremtiden at mindes den for landet så store sag i 1920”.

I Rejnstrup i et lille anlæg på hjørnet af Rejnstrupvej og Sneslevvej står en granitsten med indskriften

SØNDERJYLLAND
VUNDET
DET ER DANMARKS MÅL

GENFORENINGEN
1920

Stenen er rejst af beboerne i Rejnstrup sidst på året 1920. Stenen har tidligere tjent som trappesten på Jens Jensens gamle gård i Rejnstrup (Honningager). Stenen blev afsløret ved en højtidelighed nytårsaftensdag 1920. Læreren i Rejnstrup, Hans Jensen, holdt en lille tale, og forsamlingen sang Fr. Palludan-Müllers sang: ”Brat af Slaget rammet”, hvorfra stenens tekst stammer.

I Sneslev på gadekærets østside er der anlagt en lille halvø med en stor, kantet granitsten, der bærer indskriften

1864 - 1920
END ER DER EN GUD
FOROVEN
DER RAADER FOR
DANMARKS SAG

Indskriften er de to sidste linier i J. Helms sang ”Jeg elsker de grønne lunde”.

Det var ejeren af Sneslev Møllegård, P. Hansen, som var initiativtager og som i øvrigt leverede stenen, der stammer fra en udgravet

gravhøj på gårdens mark. Der skulle seks heste til at slæbe stenen ud fra marken. Stenen blev afsløret den 7. maj 1922. Bagefter var der festligt samvær i forsamlingshuset, hvor fru Martha Ottesen talte.

I Fuglebjerg på plænen foran skolens ældste bygning, 1934-bygningen, står en grov, kantet granitsten med indskriften på skrå:

**ALT HVAD FÆDRENE HAR KÆMPET
MØDRENE HAR GRÆDT
HAR DEN HERRE STILLE LEMPET
SAA VI VANDT VOR RET.**

På venstre side står - ligeledes på skrå:

**GENFORENINGEN
15. JUNI 1920.**

Stenen har oprindeligt stået foran Fuglebjerg Apotek i et lille anlæg, der hvor Sandvedvej og Krummerupvej mødes.

Stenen blev afsløret torsdag den 30. december 1920. Herom skriver Næstved Tidende den 31. december 1920:

”Ved genforeningsfesten i Fuglebjerg torsdag eftermiddag bød lærer Andersen, Haldagermagle, velkommen og gjorde i korte træk rede for, hvorledes tanken om at få rejst en genforeningssten i Fuglebjerg fremkom og gav derefter ordet til forpagter Bruun, Fuglebjerggård, der udtalte:

”Når vi i dag er samlet til afsløringsfest, går jeg ud fra den forudsætning, at vi alle står her opfyldt af taknemmelighed over, at en del af vore landsmænd, som ved fjendehånd var blevet skilt fra os, nu atter er vendt tilbage. Denne forsamling og de veteraner, som er til stede, minder os om fortiden og nutiden. Lad os ikke glemme dem, der var med i kampen imod den store overmagt. I mange og lange år sad magten til højbords, og retten lå under. Men retten sejrede til sidst. Sønderjyderne har kæmpet en hård og lang kamp og tilsyneladende en aldeles håbløs kamp for deres ret, men de håbede og troede trods alt, at retten måtte sejre til sidst, og det skete også. Dagen kom, da de fik deres ret og kom hjem til deres gamle fædreland; men alle kom ikke med. Endnu er der mange dernede i 2. zone, der sidder med et suk i hjerterne. Det gamle danske Flensborg med de mange store minder om danskes kamp mod voldsherredømmet fra syd er endnu i fjendehånd. Lad os ikke glemme det.

Herhjemme var jo både et for og et mod 2. zone, men en sproggrænse er aldeles ikke udtryk for hjertets krav og ret efter 56 års hårdhændet tyskerregimente.

Men vi er samlet her i dag for at takke for, hvad der er sket, og lad os ønske og håbe, at det må blive til lykke for sønderjyderne og os.

Leve Konge og Fædreland!”

(Nifoldige hurraråb).

Medens forsamlingen sang 1. vers af ”Der er et yndigt land”, afsløredes genforeningsstenen, der hidindtil havde været dækket af et Dannebrogssflag.

På forsiden af den store smukke sten står følgende inskription, valgt af fru Bruun, Fuglebjerggård:

”Alt hvad fædrene har kæmpet,

mødrene har grædt,
har den Herre stille lempet,
så vi vandt vor ret.”

På siden af stenen står ”Genforeningen 15. juni 1920.”

Lærer Andersen, Haldagermagle, bragte en tak til veteranerne, til godsejer Neergaard, Førsløv, og forpagter Bruun, Fuglebjerggård, for den smukke sten, og til fru Bruun for valget af inskriptionen. Han overgav herefter stenen til Fuglebjerg Bys borgere.

Sognerådets formand, muremester Vøls, takkede på kommunalbestyrelsens vegne for stenen.

En af de tilstedeværende veteraner, fhv. gdr. Carl Hansen, Højbjerg (tidl. Hagenskov), der snart er 87 år, udtalte en tak fra veteranerne og udbragte et leve for Danmark.

Lærer Andersen bragte en særlig tak til købmand Høyberg, Fuglebjerg, for hans utrættelige og dygtige arbejde i udvalget.

Forsamlingen sang til slut ”Kongernes Konge”.

Veteranerne blev efter afsløringen trakteret med kaffe på kroen, og den tak, Carl Hansen bragte til udvalget, blev dér vendt om til en tak til alle veteranerne som dem, den rettelig tilkom.”

I Holløse nøjedes man ikke med at sætte en sten til minde om Genforeningen. Der blev også plantet et lindetræ. I trekanten, hvor Holløsevej, Kyse Overdrevs Vej og Øllerupvej mødes, står dette træ, og omkring det er sat en stenkrans. På den største af stenene er indhugget:

HER ER
PLANTET MINDE-LIND
AT PRENTE
MINDET IND
OM SØNDERJYDERS
TROFAST DANSKE SIND
1864 - 1920

Teksten er forfattet af lærer C.M. Jørgensen, Holløse. Træet blev plantet og stenen afsløret ved en lille festlighed den 29. oktober 1920, hvor læreren holdt tale og skølebørnene sang.

Befrielsen

Befrielsen i 1945 betød også rejsning af et stort antal monumenter. Af egentlige befrielsesmindesten er der i alt ca. 370 i Danmark. Her-til kommer et stort antal mindesmærker for krigens ofre og omkomne på havet, hvorved det samlede antal kommer op på 1265. Der er to 5. maj-sten i Fuglebjerg Kommune:

Ved indkørselen til den gamle præstegård i Krummerup, lige over for kirken, er rejst en lys, grå granitsten med teksten

Vi er danske
og vil vedblive
at være danske
9. April 1940 - 5. Maj 1945

Stenen blev rejst Sankt Hans aften 1945 som den første frihedssten på egnen. Det skete i overværelse af 5-600 mennesker, som havde fundet vej til Krummerup Præstegård. I sin velkomsttale kunne pastor Miskov fortælle, at tanken om en mindesten var opstået i KFUMs bestyrelse, der i besættelsesårene havde uddelt illegale skrifter, som i øvrigt havde været opbevaret i en hule i præstegårdshaven. Indskriften er hugget af stenhuggermester Ehlert i Sorø. Pengene til stenen var dels indsamlet, dels givet af Krummerup Sogneråd. Afsløringen blev foretaget af sognerådsformand Vilh. Pedersen, Flemstoft. Efter afsløringen talte provst Hee-Andersen, Herlufsholm, i præstegårdshaven, og derefter blev der vist et optrin med fem unge piger, som illustrerede de fem nordiske svaner, alt imens Krummerup Sangkor sang de nordiske nationalsange. I haven var rejst flagstænger med de nordiske flag.

Så tændte spejderne Sankt Hansbålet. Det var ikke en heks, der blev brændt af, men en figur, der forestillede Hitler, som under forsamlingens øredøvende jubel blev fortæret af flammerne. Båltalen blev holdt af 2 frihedskæmpere, adjunkt Hind fra Herluftsholm, kaldet "Granaten", og forvalter Bruun Neergaard fra Fuglebjerggård. Aftenen blev sluttet med salmen "Altid frejdig" og Fadervor.

Lige over for "Majtræet" - midt i Vinstrup by, hvor Lindekrogvej, Langebjergvej og Tystrupvej mødes, finder vi også en befrielsessten. Den bærer teksten:

5. Maj 1945

**Sognet satte denne Sten
som en Tak til Gud
og til alle - hver og een
der drev Fjenden ud.**

**Danmark holdt sit Navn i Ære
Danske vil vi altid være.**

Stenen blev afsløret den 5. maj 1946. Iflg. Sorø Amtstidende den 6/5 1946 blev afsløringen af stenen overværet af ca. 400 mennesker. Sognefoged Chr. Pedersen bød velkommen. Under et øjeblikks stilhed gled flagene på halv stang, mens forsamlingen sang "Det haver så nyligen regnet". Pastor Krarup hyldede derefter Kong Christian og der blev udbragt et nifoldigt Leve. Så sang man "Kong Kristian" og "Der er et yndigt land", hvorefter pastor Krarup talte. Han sluttede sin tale med at fjerne Dannebrogssflaget, som havde dækket stenen. Forsamlingen sang "Guds fred med vore døde". Sognefoged Chr. Pedersen takkede den den forståelse, man havde mødt, da tanken om rejsningen af stenen kom frem. Stenen skulle være fra hele sognet, og det blev den. Han takkede også godsejer Neergaard, som havde givet stenen, der var fundet i Storskoven, og fru Valborg Larsen, der havde givet det stykke jord, stenen står på, og forfatteren til inskriptionen, og alle, som på en eller anden måde havde bidraget til stenens rejs-

ning. Han overdrog herefter stenen til sognerådsformand Hans Hansen, Næblerød, der takkede for den opgave, der blev overdraget sognerådet. Højtideligheden omkring stenen sluttede med sangen "Danmark i tusind år".

Herefter gik provst Knud Hee-Andersen på talerstolen. Han holdt iflg. avisen en smuk og manende tale. Til allersidst takkede sognefogeden, og man sang "Kongernes Konge" og "Der er et yndigt land". Flakkebjerg Ungdomshjems Orkester sørgede for musikken.

Kilder:

Johannes Vejlag: Genforenings-Mindesmærkernes Historie, 1939.

Inge Adriansen: Nationale Symboler i Det Danske Rige 1830-2000, 2003.

Næstved Tidende og Sorø Amts Tidende.

Brudekjoler af silkefaldskærme

af Preben V. Andersen

I 1944, under 2. Verdenskrig, var der ofte nedkastninger af containere med våben og ammunition fra engelske fly.

Det var modstandsbevægelsen, der stod for modtagelse af nedkastningen. Når man i England havde fået godkendt en nedkastningsplads, fik gruppen også et kodeord, der, når dagen oprandt, ville blive meddelt over BBC's udsendelser til Danmark. Det skete først på aftenen og kunne for eksempel være "Hilsen til Robert". Så var den pågældende gruppe klar over, at det ville ske denne aften på et tidspunkt, man også havde fået sammen med kodeordet. Tidspunktet kunne være mellem 23.30 og 05.00.

Nu gjaldt det om at samle alt mandskabet, ofte over 30 mand, der skulle udføre forskellige opgaver. Det var vigtigt at få afspærret området, så ikke nysgerrige og i særdeleshed tyskere kom tæt på nedkastningspladsen. Derfor skulle der bruges mange til vagtposter og mange til at fjerne containerne og bringe dem i sikkerhed. Det var nødvendigt med en lastbil, der havde kørselstilladelse.

Mange gange hed det sig, at lastbilen var stjålet for ikke at bringe den pågældende ejer i fare for at miste sin ret til at køre.

Hvis nedkastningen var i et skovområde, kunne det ske, at nogle faldskærme med containere blev hængende i et stort træ, og der måtte et hold i gang med at save træet ned for at få frigive faldskærmen.

Hvis alle faldskærme med containere kom ned på åben mark uden større problemer, var pladsen ryddet på mindre en time.

Faldskærmene skulle straks graves ned eller smides i en sø. Containerne skulle også efter tømning fjernes. De blev i mange tilfælde sænket ned i mergelgrave eller gravet ned i jorden.

Vi har dog efter 2. Verdenskrig set containere blive brugt til vandingstrug til kreaturer. Det var tilfældet ved Røde Hus i Tadse.

På Fuglebjergegnen var der flere aktive grupper, blandt andre Tystrup Gruppen, der bestod af gårdejer Jens Børge Hansen, Hørhaven, gårdejer Harald Nielsen, Lindesøgård, gårdejer Johannes Pedersen, Vinstrup, kontrolassistent Christian Petersen og gårdejer Knud Pedersen, Fruerlund.

Denne gruppe deltog så sent som i april 1945 i to våbenedkastninger, henholdsvis på Castrupgårds mark og i Knurrevang ved Tystrup sø.

På det tidspunkt hørte man dagligt i BBC's udsendelser, at de allierede russiske, engelske og amerikanske tropper gik hurtigt frem i Tyskland, og en afslutning på krigen var nær.

Måske var det én af årsagerne til, at man begyndte at tage de hvide silkeskærme med hjem og gemme dem godt, til krigen var slut. En anden årsag var, at der var stor stofmangel under krigen.

En af de unge mænd i Tystrup Gruppen, gårdejer Knud Pedersen, Fruerlund i Tystrup, som fyldte 24 år den 5. maj 1945, havde taget en af de flotte hvide silkefaldskærme med hjem til Fruerlund og gemt den godt. Vi ved desværre ikke i dag, hvad Knud Pedersen havde tænkt sig at bruge denne faldskærm til, men i 1948 traf han en pige, som han blev ringforlovet med på hans 27 års fødselsdag den 5. maj 1948.

Pigen, Helga Pedersen, Fruerlund, fortæller, at hendes kommende mand bestemte, at ringforlovelsen skulle ske på et sted ude i skoven, hvor han fortalte, at netop her havde de gravet en container ned under krigen.

Knud Pedersen døde i 1981, og Helga Pedersen husker ikke, om hun fik at vide, hvorfor han ønskede, at det netop skulle være på det sted, de skulle ringforloves.

Derimod husker hun, at hendes forlovede fortalte, at han havde gemt en silkefaldskærm fra krigens tid, og at han spurgte, om hun ville have den og få syet en brudekjole af. Det blev Helga Pedersen meget glad for, og hun fik syet en flot silkekjole med en kviltet kant for enden hele vejen rundt.

Mange år senere efterlyste frihedsmuseet brudekjoler, der var syet af faldskærme. Helga Pedersen meddelte, at hun gerne ville skænke sin kjole til museet, men hun havde i mellemtiden fået korte ærmer i den, og så var museet ikke interesseret.

I stedet blev to af hendes døtre interesseret i den, og de fik syet hver et par flotte, lange, hvide silkebukser.

Den 25. september 1948 blev Helga og Knud Pedersen, Fruerlund, gift i Vester Løve Kirke. Bemærk, at der er et Dannebrogflag i brudebuketten, hvilket var meget almindeligt i årene efter 2. Verdenskrig.

BESTYRELSENS BERETNING 2003

Generalforsamlingen i 2003 blev afholdt 22. marts i Fuglebjerg Forsamlingshus.

Til stede ved dette møde var der 18 medlemmer af foreningen..

Det var samtidig det 25. år for stiftelsen af foreningen ”Borupris Venner”.

På bestyrelsens forslag valgtes Ib Groth-Pedersen som dirigent.

Formanden aflagde bestyrelsens beretning, og kassereren fremlagde regnskabet, begge dele er trykt i Nytårgave 2003.

På valg var Preben Andersen og Karen Bjerre.

Preben Andersen ønskede ikke genvalg og i stedet blev valgt Ulla Jancovic.

Karen Bjerre blev genvalgt.

Som suppleant blev valgt Claus de Neergaard.

Erling Nielsen genvalgtes som revisor.

Kontingentet blev fastsat uændret til 135,- kr.

Efter generalforsamlingen havde foreningen formået professor dr. agro. Grith Lerche til at berette om sit mangeårige samarbejde med Axel Steensberg.

Det var en beretning om rejser til mange fjerne mål, om talrige undersøgelser i marken og ikke mindst om det store arbejde med bearbejdelse af de mange opnåede resultater, hertil kom ikke mindst udarbejdelse og publicering af deres resultater.

Ligeledes havde Grith Lerche medbragt en del af den megen litteratur der findes om Axel Steensbergs arbejde og undersøgelser, og de konklusioner der var opnået.

Al den litteratur var der mulighed for at erhverve.

På bestyrelsesmødet 10. juni 2003 konstituerede bestyrelsen sig med H, J. Heegaard som formand, Ulla Jancovic som næstformand, Karen Bjerre som kasserer, Lise Hein Nielsen som sekretær og Henning Jessen som bestyrelsesmedlem.

Sommermødet gik i 2003 til Reersø by og museum samt Mullerup, og blev gennemført lørdag 6. september kl. 14.00.

Vi blev ved ankomsten til Reersø modtaget af lokalhistorikeren, tidligere lærer, Jon Mortensen. Han var vor cicerone rundt i Reersø by og på museet.

Med Reersø's historie som baggrund fik vi en glimrende omvisning i byen med de mange gamle gårde og huse, ligeledes var besøget i det gamle hus der fungerede som museum meget interessant. Hele omvisningen tog 1½ time.

Derefter kørte vi til Mullerup syd for Reersø, hvor den tidligere formand Preben Andersen, fortalte om den ca. 8.000 år gamle kultur, der er opkaldt efter Maglemosen ved Mullerup.

Denne boplads var blevet opdaget i 1900, da en skolepige havde fundet nogle fisespyd i mosen, hvorefter lærer Mathiassen i Mullerup skyndsomt havde kontaktet Nationalmuseet

Mullerup-bopladsen blev udgravet i 1902 af Georg Sarauw.

Der var desværre kun ni medlemmer der deltog i denne hyggelige tur.

Der er i året 2003-04 blevet afholdt 4 bestyrelsesmøder og én sommerudflugt, hertil kommer generalforsamlingen.

Bestyrelsen er af den formodning, at dette antal aktiviteter i Borupris Venner må anses for at være passende, hvis generalforsamlingen er af en anden mening vil vi meget gerne have en tilkendegivelse.

”Nytårgaven” for 2003 og 04 indeholdt flere sider end normalt, men efter hele Fuglebjerg kommune er blevet inddraget som potentiale for lokalhistoriske artikler, stiger antallet af muligheder for at afveksle artiklerne. Bestyrelsen håber medlemmerne vil tage godt imod årsskriftet, nu og fremover.

Foreningen har igen i år modtaget fra Fuglebjerg kommune 2.000,- kr., hvilket foreningen takker mange gange for. Det er et godt tilskud vi her modtager.

Ligeledes takker foreningen mange gange for et anonymt tilskud på 1.000,- kr.

Gid der dog var flere der indførte denne gode skik.

Februar 2004

H.J. Heegaard

REGNSKAB 2003

Driftsregnskab	2003	2002
INDTÆGTER	<i>kr.</i>	<i>kr.</i>
Indgået kontingent	11.310,00	10.206,00
Modtagne tilskud	3.000,00	3.000,00
Renter	54,63	66,60
Generalforsamling	225,00	
Salg af bøger	200,00	
Indtægter i alt	<u>14.789,63</u>	<u>13.272,60</u>
UDGIFTER		
Nytårgaven	9.486,25	7.716,25
Administration	2.817,85	1.251,85
Generalforsamling, gaver, kørsel	1.914,10	1.000,00
Udgifter i alt	<u>14.218,20</u>	<u>9.968,10</u>
Periodens overskud	571,43	3.304,50
Balance	<u>14.789,63</u>	<u>13.272,60</u>
Status		
AKTIVER		
Sparekassen Den Lille Bikube	28.740,03	28.179,60
Kontant	11,00	0,00
I alt	<u>28.751,03</u>	<u>28.179,60</u>
PASSIVER		
Egenkapital primo	28.179,60	24.875,10
Periodens resultat	571,43	3.304,50
Egenkapital ultimo	<u>28.751,03</u>	<u>28.179,60</u>

Karen Bjerre

Revisionspåtegning:

Regnskabet er gennemgået, bilag kontrolleret og beholdningerne afstemt med kontoudtog. Intet fundet at bemærke.

Fuglebjerg, den 2. februar 2004.

Erling Nielsen

Bestyrelsen for foreningen "BORUPRIS VENNER"

Formand: Afdelingsleder Hans Jørgen Heegaard
Kyse Overdrevs Vej 7, Holløse, 4700 Næstved, Tlf. 55 45 00 25

Næstformand: Væverske Ulla Jankovic,
Sneslevvej 54, 4250 Fuglebjerg, Tlf. 55454616

Sekretær: Lærer Lise Hein Nielsen
Overdrevsvej 5, Rejnstrup, 4250 Fuglebjerg, Tlf. 55 45 04 32

Fhv. chefredaktør Henning Jessen,
Slibemestervej 15, Fensmark, 4700 Næstved, Tlf. 55 44 28 92

Kasserer: Lærer Karen Bjerre
Haldagemaglevej 7, 4250 Fuglebjerg, Tlf. 55 45 33 65

Revisor: Frimærkehandler Erling Nielsen
Tværvej 7, 4250 Fuglebjerg, Tlf. 55 45 35 83

Bestyrelsessuppleant: Godsejer Claus de Neergaard
Gunderslevholm, 4160 Herlufmagle, Tlf. 55 45 00 75